

”בששת הימים היה פחד נורא הרבה
יותר מהיום, אך מרן הגאון רבי
יחזקאל אברמסקי זצ”ל היה רגוע”

הגה”צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט”א על אמונה ובטחון

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת חיי שרה | גליון מס' 404 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א קרא לו לבחון את חסידי גור, ועמדתי שם וראיתי כזו סערת רוחות, הוא שאל שאלות וזעזע את כולם, שאלות שאלות, ראו להבת אש, חתיכת אש בוערת בו, ראו כולם

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בדברים על מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, ראש ישיבת "עטרת ישראל" וחבר מועצתה"ת.

"הוא היה מגדולי השקדנים שבדור, צריכים כעת לבכות, אנחנו בעת צרה, ואדם כזה שלא טעם טעם שינה, הוא גנרל גדול, והקב"ה היכה ולקח מהאומה היהודית אדם עם זכויות מאד מאד גדולות", דברים אלו עורר מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, בעצרת שהתקיימה בשכונת רמת אלחנן בבני ברק בעקבות סילוקו של בעל ה"ברכת מרדכי" מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, ראש ישיבת "עטרת ישראל" וחבר מועצתה"ת.

סיפר לי ת"ח שהיה תלמיד של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל

בעצרתברמת אלחנן בהשתתפות המונים, אמר מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, "הוא היה מגדולי השקדנים שבדור, עד גיל 85 לא ראה את המיטה בלילה, הייתה לו כרית על השולחן והיה נרדם על מקומו מתוך הלימוד. היה מניח ראשו על הכרית עד שניעור והמשיך ללמוד. צריכים כעת לבכות, אנחנו בעת צרה, ואדם כזה שלא טעם טעם שינה, הוא גנרל גדול. והקב"ה היכה ולקח מהאומה היהודית זכויות מאד מאד גדולות".

"כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א קרא לו לבחון את חסידי גור, ועמדתי שם וראיתי כזו סערת רוחות, הוא שאל שאלות וזעזע את כולם, שאלות שאלות, ראו להבת אש, חתיכת אש בוערת בו, ראו כולם. התורה היא גם נמשלה לאש. וכזה בן אדם שהיה מגדולי השקדנים שבדור, מאד מאד חסר לנו, אדם שקדן יכול להגיע לדברים שעין

לא ראתה. בכל הטיסות שהוא טס במשך כל השנים, כל המחשבות שלו היו רק סביב התורה. ואפשר לחבר ספר מלימוד התורה שלמד בהיותו במטוס".

"סיפר לי ת"ח שהיה תלמיד של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל שהגיע לגור בבית וגן, והיה נרגן וטרדן, ובשום ביהכ"נ לא נקלט, עד שהגיע לביהמ"ד של ישיבת 'עטרת ישראל', ומצא בצילו של מרן הגרב"מ אזרחי זצוק"ל את מקומו, שאלו את מרן זצוק"ל, אף אחד לא יכול לדבר עמו, נרגן כזה ואדם מאד לא סימפטי, איך הר"י היחידי בעולם שמסדר איתו באהבה, מה הסוד שהר"י כ"כ אוהב

אותו".

אדם כזה שהקב"ה מתפאר בו ואומר לי 'ישראל אשר בך אתפאר', בזמן שכ"כ חסרים לנו אנשים שיכולים להועיל לעם היהודי"

"העביר את הגדלות של סלבודקא"

עוד הוסיף מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א "הדרך ארץ שלו לתלמידי חכמים מרום דרגתו ומעלתו היה משהו נדיר. ראיתי בעיניי הוא מעביר את הגדלות של סלבודקא, להרים את האדם. הוא היה כ"כ מתאים לזה. הוא היה מזכיר את סלבודקא".

"בגמרא כתוב מי זה האדם שיזכה שהקב"ה ישמע למה שמבקש, זה מי שמוציא יקר מזולל, לוקח אדם פשוט ומוציא ממנו יקר. הקב"ה אומר עליו 'כפי תהיה', אני גוזר גזירה ואתה מבטלה. תראה יקירי, כל הדברים שראינו על מרן הגר"מ לא כל דבר מתאים לכולם, אבל בואו נתפוס ממנו דבר אחד שמתאים לכולם, יש אדם שגר ויש לו שכן עם ילד לא הכי מוצלח, והוא בן ע"ה, והשכן ת"ח יכול לדבר עמו ולקנות אותו, ללמוד עמו חברותא, ולקרב אותו ולהנעים לו את התורה. הוא יכול לבטל גזירות שהקב"ה גוזר, כעין עבד לווה לאיש מלווה, הוא לומד עם ילד שלי".

בואו נתפוס מידה אחת ממנו

היינו צריכים לשבת ולבכות, לא היה מזיק לבכות הוא היה כ"כ מותאם לדור וכל שכן בזמן פורענות כזו שהקב"ה יורד ולוקח את אשי ישראל. כולנו צריכים רחמי שמיים, בואו נתפוס מידה אחת ממנו, לתפוס בן עם הארץ. אפשר גם להשיג את זה אצל אלה שעוסקים בקירוב רחוקים, לתפוס ילד עזוב וללמוד איתו, 'כפי תהיה'. נשתדל להשלים את האבידה והחיסרון, הקב"ה יעזור לכל מי שבא להשתתף ולחלוק כבוד לתורה, הקב"ה ישלם לך. באריכות ימים, ונזכה כולנו לראות בישועת ישראל, לראות מהר מהר את משיח צדקנו בב"א".

(יתד נאמן יח חשון תשפ"ד)

"צריכים להחזיק את השולחן כדי לא ליפול מהתשובה של מרן הגר"מ אזרחי צוק"ל: "אם אני אשמע ממנו פעם אחת חידוש של ר' אהרן קוטלר שלא שמעתי עד היום, הכל הרי כדאי לי. בשביל מה אני חי כאן בעולם אם לא ללמוד תורה וקדושה, אז נכון שהוא נרגן, אבל הוא הרי תלמיד של ר' אהרן, ואם הוא שמע שיעור ויאמר לי חידוש שאני לא ידעתי, הכל כדאי לי". ואותו תלמיד שמע מזה, ושינה את דרכו כששמע את המשפט הנ"ל, והוא עצמו השתנה".

"אני פעם שמעתי איך שהוא לומד עם התלמידים, ואומר להם דברי מוסר על הפרשה, בעריבות ומתיקות כזו שאין לה אח ורע. לא נח ולא שקט עד שראה חובה לנפשו להאחיב התורה על מאות ואלפי בחורים ממוסדות תיכוניים במחנה בני תורה, הוא הצית בכל אחד מהם אש של מתיקות התורה, עד שהשלהבת עלתה מאליה. וגדלו לתלמידי חכמים גדולים ממש".

יש כאן סיפור נורא

יש כאן סיפור נורא, הזמינו אותו פעם להרצאה בבסיס צבאי לחיילים, והגיע למקום וראה שיושבים באולם רק חמשה חיילים מתוך אלף מקומות שהיה באולם. אדם אחר במקומו היה נעלב מאד ואומר שליחה, והולך הביתה, אבל ר' ברוך מרדכי, ההיפך ממש, הוא נעמד ודיבר מול האולם הריק בהתלהבות כאילו היו שם אלף חיילים, עבר אחד והציץ ונכנס, עוד אחד והציץ ונכנס, וכך עוד אחד ועוד אחד, עד שהאולם היה מלא מפה אל פה! זה נקרא מרביץ תורה נורא ממש!"

הרמב"ם אומר אם יש בן אדם שידוע להאחיב את התורה על בני אדם. ומדביק אותם באהבת התורה וחודר לנשמה שלו, הקב"ה מתפאר בו ואומר לו 'ישראל אשר בך אתפאר'. הרי העבירה הכי גדולה שיש זה חילול השם, ולהיפך, המצווה הכי גדולה זה קידוש השם. כשיש מלחמה כזו קשה. ונופל כזה בן אדם, ואין לנו אותו,

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

שמעו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק 10% ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על כיצד יש להודות לה' יתברך

ויאמר בְּרוּךְ ה' (כד כז)

שבועיים לפני הסתלקותו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל, הוא שלח אותי לישיבת מיר בירושלים, ללמוד אצל אחד מגדולי תלמידיו. יהודי תלמיד חכם מופלג בשם רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד ונהג להסתיר את עצמו.

בשנים שלאחר מכן, חלה רבי משה יהושע, והתלוויתי אליו לנסיעה לאמריקה לצורך טיפולים רפואיים שהיה עליו לעבור. במהלך הדרך הוא סבל והתייסר מאוד, אך שתק ולא התלונן. בעקבות מחלתו הוא נטה להתייבש במהירות, והיה זקוק כל העת לשתיה מרובה. לכן לקחתי איתי לכל מקום שני בקבוקי מיץ תפוזים, כדי שיוכל לשתות בכל רגע.

ביום רביעי בלילה הסתיימו הטיפולים. רבי משה יהושע רצה בכל מאודו לחזור לארץ לפני שבת, אך לא היה מקום פנוי בטיסות הקרובות. לכן רשמנו את שמותינו ברשימת ההמתנה, ונסענו לשדה התעופה בתקווה שיתפנה עבורנו מקום בטיסה הקרובה. לפנינו היו עוד עשרים ושבעה איש שנרשמו קודם לכן. על פניו לא היה נראה שיש לנו סיכוי לחזור ארצה לפני שבת, אך רבי משה יהושע לא וויתר, אלא נשאר בשדה התעופה להמתין.

באותם ימים ניתנה מטעם חברת אל-על הנחה לחולים ולמלוויהם. וכך קיבלנו כרטיסים בהנחה של תשעים אחוז. הראיתי לפקידה האחראית את הכרטיסים המיוחדים שלנו ובקשתי ממנה לאתר עבורנו מקום בטיסה הבאה: "אם נתנו לנו כזו הנחה, תוכלי להבין בעצמך את מצבנו". והיא אכן הבינה, אך לא היה לאל ידה לעזור. "אם שני אנשים מנוסעי הטיסה לא יגיעו, תקבלו את מקומם", עודדה אותנו.

לפתע הבחנתי באחד הפקידים שנראה כסמכותי, והחלטתי לגשת אליו, להסביר לו את המצב ולבקש את עזרתו. אך הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק עשרה אחוזים ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא, ואתם לא!"

ניסיתי לדבר על לבו, ולהסביר לו שמדובר בחולה במצב קשה, ולפיכך יש להקדים את תורו. אך הדברים השיגו את התוצאה ההפוכה. "חולה?!" שאג האיש, "לפני שתביאו לי אישור מבית חולים שהוא יכול לטוס, לא נאפשר לו לעלות על המטוס, אף אם יהיה מקום!"

קלטתי במי מדובר והתרחקתי מטווח ראייתו. לפתע שמעתי הודעה במערכת הכריזה: "רבאיי לנדא, רבאיי שכטר, בואו לעשות צ'ק אין". ברגע האחרון התפנה עבורנו מקום. נשמתי לרגע בתחושת הקלה, אך לחרדתי צץ לפתע הפקיד הנוקשה שהחליט להתערב. "את האנשים האלו את מעלה לטיסה?!" אמר לפקידה, ותוך כדי דיבור תפס את הכרטיסים והחל להתרחק מהמקום.

רבי משה יהושע החל ללכת אחריו כדי להתחנן לפניו שיאפשר לנו לטוס. אך אני אמרתי לו: "האדם הזה הוא חסר רחמים אין מה להתחנן לפניו. במקום זאת הבה נעמוד רגע ונשתמש בסגולה הידועה להתרכז במחשבת 'אין עוד מלבדו', וכך בעזר ה' נתפטר ממנו".

הוא התחייך, נעמד באחת הפינות והתרכז במחשבותיו. תוך דקה וחצי הגיעה הפקידה הראשונה שעימה דיברתי בתחילה, חטפה את הכרטיסים מידי הפקיד, וגערה בו שלא יתערב בעניינים שאינם נוגעים אליו. וכך הוכנסנו מידי לטיסה.

כדי להגיע למטוס ברגע האחרון הובלנו אליו על גבי ג'יפ מיוחד. מאחר שישבנו במקומותיהם של נוסעים שאיחרו לטיסה, הושיבו אותנו בשני קצות המטוס. התאמצתי להחליף מקומות ולהעביר אנשים לשביעות רצונם, כדי שאוכל לשהות על יד רבי משה יהושע ולסעוד אותו במשך הטיסה. לאחר שעות של התרוצצות, שתדלנות ואי ודאות מורטת עצבים, התרווחתי סוף סוף על מושב המטוס במנוחה. הרגשתי יובש וצמא עז. רציתי להרטיב את גרוני היבש תוך כדי שאני חושב לעצמי: "אם אני כל כך צמא, מי יודע כיצד מרגיש רבי משה יהושע?!"

בקבוקי המיץ היו לידי, אך כוס אין. רציתי לבקש מהדיילים, אך

אומרים שבזמן מלחמת ששת הימים שהיה פחד נורא הרבה יותר מהיום... אז כל העולם הערבי היה נגדינו... אך מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה רגוע, הוא אמר כאשר רואים כולם שאי אפשר להיסמך על אף אחד - - אז היהודים בוטחים רק בקב"ה, וא"כ - אין מה לדאוג. אחרי זה, כשהיה ניצחון מופלא - הרב אברמסקי התחיל לדאוג...

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על אמונה ובטחון וענייני השעה

בשעתו, היה במלון סבוי בנתניה - הגיעו לשם הישמעאלים פראי האדם בליל הסדר, ורצחו אנשים בעיצומו של ליל הסדר...באתי אז למרן רה"י (מרן הגרא"ל שטיינמן) זיע"א, והוא אמר לי, בדרך הטבע אין סיבה שהם לא יעשו את זה כל יום, הדם שלהם בוער ויגל חרבך תחיה" (כז, מ), זה החיים שלו, [וכמו שאצלנו התורה זה "כי הם חיינו"] אצלם זה החרב והרצח... ולצערינו, אנו אין לנו הרבה על מי לסמוך, אז הם יכולים לבא ולעשות את זה מידי יום...

אם כן, המשיך הרה"י, אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, הקב"ה כל כך הרבה שנים נתן לך שקט ושלוה, ואף אחד לא ניגש להגיד לו 'תודה רבה' על זה. ופתאום היום נזכרים...

הרה"י ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל היה אומר, הקב"ה מאה פעמים נותן לך מתנות, ואתה בכלל לא מקשר את זה לקב"ה... פעם אחת אתה מקבל מכה, ומיד אתה שואל רבוננו של עולם איפה אתה?... אמר ר' שמואל, איפה אתה היית עד היום?...

כשהיינו בישיבה, אמר לנו הג"ר ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, שסיפר לו בעל העובדא שהם היו במקלטים - באזור ישיבת חברון, וגם הרב מבריסק מרן הגרי"ז סולובייצ'יק בא למקלט. אך כשהגיעה השעה שהרב מבריסק היה צריך ללכת לישון, הוא קרא קריאת שמע, והלך לישון...

היה שם מישהו שלא יכל להבין את השלוות נפש הזו... מיד אחרי שהגרי"ז קרא ק"ש לפני שבירך המפיל הוא שאל אותנו, כבוד הרב, איך הרב מסוגל כעת לישון?... מי אמר לך שתקום?... [היום שם הפגזות עוצמתיות, זה לא היה רק אזעקות...].

הוציא לו הרב מבריסק ספר תהילים ופתח בפרק ג' והראה לו את הכתוב "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", ה', מה רבו צרי, רבים קמים עלי. רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו... זה זמן מלחמה... ומה כתוב בהמשך?... "אני שכבתי ואישנה... הקיצותי כי ה' יסמכני".

הכל מיד בורא עולם והכל בא בחשבון... וכבר אמר הג"ר אלחנן וסרמן בשם החפץ חיים זצ"ל - לכל כדור יש כתובת. אין 'במקרה'... הכל מידו יתברך, ואם מחר אני אחיה אני אצטרך ללמוד, אז מה מוטל עלי באמת?... ללכת לישון. והרב מבריסק יכל להירדם גם כן... הוא חי עם בורא עולם, וככה זה כאשר חיים באמת עם הבורא

עולם.

אומרים שבזמן מלחמת ששת הימים שהיה פחד נורא הרבה יותר מהיום... אז כל העולם הערבי היה נגדינו... אך הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה רגוע. כששאלו אותו למה, הוא אמר כאשר רואים כולם שאי אפשר להיסמך על אף אחד - - אז היהודים בוטחים רק בקב"ה, וא"כ - אין מה לדאוג.

אחרי זה, כשהיה ניצחון מופלא - הרב אברמסקי התחיל לדאוג... אמרו לו, הרב, עכשיו כולם מאושרים!... אמר - מזה אני דואג... מפסידים לחיות עם הקב"ה, ובאמת אז כולם האמינו בצה"ל ואמרו כל הכבוד לצה"ל, ואז הקב"ה הביא את מלחמת יום הכיפורים שאז ראו בדיוק מה זה ה"כוחי ועוצם ידי" שלהם...

כל אחד יודע היום שאין לנו על מי לסמוך, זה רוצה לעזור... וזה מאיים שהוא יפתח במלחמה... יש רק בורא עולם...

הוא לא יכול להכיל כזה דבר

אנחנו יודעים שהכאב הוא נורא... במלחמת ששת הימים היו כחמש מאות הרוגים רח"ל... אמר אז ראש ישיבת מיר הג"ר נחום פרצוביץ זצ"ל, שהוא לא יכול להכיל כזה דבר... איך לחשוב על כ"כ הרבה קרבנות... כזו טרגדיה... אמר ר' נחום - אבל אני יכול לחשוב

על הרוג אחד! לחשוב עליו עצמו, אח"כ על אשתו האלמנה ובניו היתומים, על ההורים השכולים שלו... אח"כ ה-'תדאג כל החבורה כולה' כל המשפחה מסביב... והידידים וכו' בזה עוד אפשר להתבונן ולהצטער... וכשאני גומר לחשוב על הרוג אחד, אני עושה כפול חמש מאות...

והנה היום - יש כ"כ הרבה הרוגים, פצועים, שבויים. הרה"י של סלבודקא הג"ר משה הלל הירש שליט"א אמר להרה"ג ר' יוסף קורלנסקי (נכד מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל) **שצריכים להיות נושאים בעול... אי אפשר לשבת בשאננות כאילו זה לא נוגע אלי... כל בן אדם צריך במשך היום קצת זמן לחשוב ולהתבונן... תחשוב... אתה לא יכול ככה להתעלם, כי אחינו בשרינו הם...**

כ"כ הרבה אנשים ומשפחות סובלים - וכמו"כ מה אני יכול לעשות. ובאמת שאנחנו יכולים לעשות!

שמעתי את המשגיח של ישיבת 'תורה בתפארתה'

השבוע שמעתי את המשגיח של ישיבת 'תורה בתפארתה' - הגה"צ רבי נח פאליי, הוא היה פעם ראש כולל ברמת השרון, וסיפר שהוא נתן פעם דרשה לבעלי בתים שמה, והוא הזכיר להם חפץ חיים. והיה שם זקן בעל בית ששאל אותו - ראית אותו פעם?...! אני הייתי אצלו! ואני אספר לך מה הוא אמר לי... אח שלי למד בראדין, ואני הייתי סוחר. באתי אל החפץ חיים, הוא שאל אותי מה אני עושה, ואמרתי לו שאני סוחר. ומה זה נקרא סוחר אצלך?... רימית היום איזה גוי?...! גם גוי צריך להיזהר לא לרמות אותו. כך אמר הח"ח.

אח"כ אמר החפץ חיים, מה יש לך?... השבתי - יש לי בית. הוא רואה שהחפץ חיים לא מרוצה, אז הוא ממשיך לומר, זה בית שלי! זה רשום על שמי!! אין לו שום שותפים... הח"ח לא היה מרוצה - הוא אמר לו, **אני אגיד לך מה יש לך... מה שנתת לשני - זה מה שיש לך!!!** בהתחלה - המשיך הזקן - לא הבנתי אותו. אחרי זה כשהייתה שואה ולקחו את הכל - הבנתי שמה שנשאר לי לפליטה זה מה שנתתי לשני.

עלינו לדעת: מצאנו בחז"ל תורה תחילתה חסד וסופה חסד, למי עשו בתחילה את החסד?... לאדם הראשון שעבר על ציווי ה' ואכל מעץ הדעת - ובדיקו בשבילו הקב"ה תופר עלי תאנה כדי שלא יתבייש... זה 'תחילתה חסד', עם זה מכניסים אותנו לתורה.

הג"ר משה שמואל שפירא - ר"י באר יעקב - היה מביא את הגמרא במנחות (נג, ב) 'בא טוב, ויתן טוב, מטוב, לטובים'. 'בא טוב - זה משה, שנאמר ותרא אותו כי טוב הוא. ויתן טוב - זה תורה, שנאמר כי לקח טוב. מטוב - זה הקב"ה, שנאמר טוב ה' לכל. לטובים - זה כלל ישראל, שנא' ה'יטיבה ה' לטובים.

אמר ר' משה שמואל - תורה מסתובבת סביב טוב. הזכרנו שאמר פעם המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין למישהו, למה הג"ר שמואל רוזובסקי הצליח כל כך, עד שזכה והוא היום המרביץ תורה של הדור?... הרי היום כולם בישיבות לומדים את תורתו של ר' שמואל.

אמר הבחור - כי לר' שמואל יש כושר הסברה נפלא, וידע מקיף... אמר המשגיח - זה בודאי, אבל מכאן ועד לזכות להיות המרביץ תורה של הדור?... אז למה הוא זכה? **כי הוא היה בעל מידות נפלא.** והבין אדם לחברו שלו היה נפלא.

אמר פעם מרן הרה"י זיע"א יש לי פצצה: (ועל הפצצה הזו שום כיפת ברזל לא יכולה להצליח... ובכוחה להבקיע חלוני רקיע...) מובא בסידור הגר"א על ברכת השיבנו, שכתוב בחז"ל על מרדכי בן יאיר בין שמעי בן קיש, ודרשו בן קיש - שהקיש על דלתי רחמים. והנה איך מקישים על דלתי רחמים, לבטל גזירה כזו קשה, להרוג את כולם ביום א'?... אומר הגר"א שני שערים הם: אחד בלב האדם ואחד בלב השמים. אם בן אדם פותח את השער בלב שלו - נפתחים שערי שמים! אם תפתח את הלב שלך - יפתחו שערי שמים!

היום הזהירות בבין אדם לחברו נדרשת מאיתנו בלי סוף!! המצב היום הוא שכלל ישראל נתון בסכנה. ואנחנו מקוים לישועת עמ"י. הגר"ח"ק אמר בשם החזון אי"ש שאם לומדים תורה בבני ברק - לא צריכים לפחד מטילים. והגר"י זילברשטיין שליט"א אמר שדברי גיסו זצ"ל קיימים אף לאחר מותו.

את החומה שבנו בעוטף עזה, בטרקטור פשוט הרסו אותה. אך החומת מגן של דברי תורה וכמו שהבאנו בשם ספר הזכות לאחי המהר"ל שגמרא זה ר"ת של ארבע המלאכים שמקיפים יהודי גבריאל מיכאל רפאל אוריאל, את החומה הזו אף אחד לא יכול להבקיע

האהבה שלנו אחד לשני צריכה להיות באופן שאין לתאר..

היום העבודה שלנו היא בבין אדם לחברו, בגשמיות וברוחניות. האהבה שלנו אחד לשני צריכה להיות באופן שאין לתאר... כולנו בנים לקב"ה, בנים אתם לה' אלוקיכם... אנחנו רוצים לעורר רחמי שמים, בואו לדאוג באמת לשני גם ברוחניות וגם בגשמיות... לדאוג שלשני יהיה טוב. אם רואים שלחבר אין חברותא - צריך לדאוג לו.

הג"ר בערל אייזנשטיין (הרה"י הראשון של 'קרית מלך') למד בכולל בישיבת מיר, ושמע שהרה"י מרן ר' חיים שמואלביץ אמר אני לא מבין, איך ייתכן שאתה רואה לידך בחור בלי חברותא ואתה לא דואג לו?... הרב אייזנשטיין שמע ולקח על עצמו את העול הזה. ומאז ידעו שמי שצריך חברותא במיר פונה לרב אייזנשטיין.

לדאוג לחבר, לרוחניות, לגשמיות. ולרצות שיהיה לו טוב. אם אנחנו נפתח את הלב שלנו - יפתחו לנו שערי שמים, ונזכה גם שהמלחמה הזו לא תאריך ימים. וכל האנשים הנמצאים בשביה, כתוב בחז"ל שבי קשה מכול... יה"ר שיחזרו כולם בריאים ושלמים. ועלינו לדעת שזה תלוי רק בנו! **עמל של תורה, תפילה, ומידות טובות.** זה הדבר היחידי שמעורר רחמים. והלוואי ותתגלגל זכות ע"י זכאי, שנהיה אנחנו הזכאים. ואז נקבל שכר טוב לא רק על עצם הלימוד, אלא על כל מה שנגרם מחמתינו (כן כתב הח"ח), להחיות עם רב כיום הזה.

(מתוך "ארחות חיים פרשת נח תשפ"ד)

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק. באותה אסיפה השתתף גם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל", והבחין בצערו של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק, שיכנס אליו ויראה מה הוא עושה ויבדוק בזהירות, האם הוא חלילה נפגע

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על תורת חיים ואהבת חסד

וְהָיָה הַנְּעִרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּה הִטִּי נָא כַדָּךְ וְאֶשְׁתָּה וְאֶמְרָה שְׂתָה וְגַם גְּמִלְיָה אֶשְׁקָה (כד יד)

אליעזר בוחן את רבקה לא בחסד, אלא ב"אהבת חסד". כי כולם מסכימים לעשות חסד, אבל לא מעוניינים שינצלו אותם. אם אתה יכול להסתדר לבד, בבקשה, אל תטריח אותי... ואצל רבקה היה דבר מעניין: אליעזר בא עם עשרה גמלים ועשרה עבדים. כל עבד ראוי לשמו... באה ילדה- והוא אומר לה: אני רוצה לשתות. היא יכולה לתמונה: וכי אני צריכה לדאוג לכם?! תיקחו לבד... התשובה: ודאי הוא יכול להסתדר לבד, אבל אני רוצה לעשות! כמו אברהם שלא יכול היה שיעבור עליו יום בלי חסד. אם אין אורחים הוא הולך לחפש. הנה מושג נדיר וחריג של "אהבת חסד"- שאפילו אם השני יכול להסתדר לבד, השמחה הגדולה האישית שלו היא, אם יש לו יכולת לעשות טוב ונעים לזולת.

תורה ללא חסד - לא מתבשלת...

הנה ביאור חדש ששמעתי מהרב שלמה לוינשטיין שליט"א והייתה לי התפעלות.

סיפר רבי שלמה שליט"א: נגשתי בערב יום כיפור למרן ראש הישיבה, רבי אהרן לייב שטיינמן לבקש ברכה, והוא פנה אלי לאמור: הגמרא אומרת שאביי עסק בתורה ובחסד, וחי ששים שנה, ורבא שעסק בתורה בלבד חי ארבעים שנה. בשעה שאביי עסק בחסד, מה עשה רבא? האם הלך לישון? מה פתאום, הוא למד תורה. אם כן, נחשוב: הרי לית מאן דפליג ש"תלמוד תורה כנגד כולם", והתורה חשובה ממצוות חסד. אם כן, מדוע חי רבא רק ארבעים שנה? התשובה- אמר ראש הישיבה- כך היא: מה יותר יקר, קילו בשר או ליטר מים? ודאי בשר. למרות זאת, כאשר מעוניינים לאכול בשר, אין אפשרות לבשלו בלי מים. כמו כן לעניינינו: התורה באמת שווה יותר מחסד, אבל תורה בלי חסד- עס קאכט זיך נישט"- לא מתבשלת.

ועל זה אמרו חז"ל (בראשית רבה נח, ט) "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" (משלי כא)- "רודף צדקה זה אברהם אבינו" סיפורים מופלאים סופרו על מסירותו הרבה של מרן הרב שך זצ"ל, לגדולים ולקטנים. ידוע לי על פעם אחת שהיה צורך לברר

אודות שידוך של בחור מהישיבה, והוא בעצמו נסע לחיפה לברר. שב מחיפה באמרו: "בררתי, ואפשר לגשת לשידוך". לא יאומן כי יסופר, עובדות רבות אין ספור. "כי באור פניך נתת לנו, ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד"

רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר: ישנן שתי מצוות שאדם עושה בשמחה גדולה ומיוחדת- לימוד תורה בחשק, ואם מצליח ומקיים חסד מיוחד, גם זה נותן לו סיפוק רב. בדוק ומנוסה. והמציאות הטבעית הזו, רמוזה במילים הללו: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו", היינו: שני הדברים הללו- תורת חיים ואהבת חסד- יש אור ה' מיוחד וממילא הוא מביא סיפוק ושמחה.

את שניהם ראו בחייו של ראש ישיבת פוניב'ז זצ"ל: עמל התורה ושקידה עצומה מתוך שמחה אין קץ, וגמילות חסדים בעמל רב. אספר סיפור. הרבי מקרלין זצ"ל, שכיהן כאדמו"ר לפני השואה בא לבקר את רבי חיים עוזר זצ"ל מוילנא. הרב לא היה בבית, והוא הלך אליו לבית המדרש. דברו יחד בצדי בית המדרש בדברים העומדים ברומו של עולם. לפתע הגיע אברך צעיר ניגש אליהם ושאל: "היכן נמצא בבית המדרש ספר פלוני...?" רבי חיים עוזר הדריך אותו כיצד להשיג את הספר במדף ההוא. האברך נפרד ומיהר לקחת

את הספר.

אמר הקרלינר רב'ה: "כזו חוצפה? וכי אינו רואה שעומד כאן גדול הדור, האם אין לו את מי לשאול אודות הספר?!..."
אמר לו רבי חיים עוזר זצ"ל: "אתם יכולים להיות בטוחים שהוא כל כך שקוע בלימוד, שאינו יודע בכלל אם מי דיבר, תברר ותיווכח שצדקתי"... התפלא הקרלינר רבי: כיצד יכול להיות כדבר הזה? הלך לברר, והתברר שאכן כך ממש, אותו אברך היה כל כך שקוע בלימוד, שלא ידע עם מי דיבר ולא ראה כלום.
ככה? אמר הרבי לעצמו, לכוה אברך אני זקוק כראש ישיבה בישיבתנו- ישיבת קרלין. ואכן הרב שך הוכתר כראש ישיבת קרלין....

והרב שך שב למקומו

"ואברהם שב למקומו"- בשביל מה מספרת התורה את הפרט הזה? כתוב בספרים הקדושים, שאברהם אבינו התפלל הרי על סדום: אולי יש... אולי יש... ובסופו של דבר לא פעל כלום בתפילותיו... יכול היה להישבר, אולי אינני הגון וראוי, ועוד ענייני צער ועוגמת נפש. מעידה התורה: "ואברהם שב למקומו"- הוא נשאר באותה דרגה, ובעיקר באותו מצב.

תמיד אנו מדגישים כי אין לנו מושג באברהם אבינו ע"ה, וגם כעת איננו יורדים להבין את רגשותיו של אברהם אבינו, אבל רק כלימוד לדידן, שגם אם לא מצליחים להשיג, הרי ש"אברהם שב למקומו". ראש ישיבת פוניבז' השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק.

באותה אסיפה השתתף גם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל", והבחין בצערו של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק, שיכנס אליו ויראה מה הוא עושה עתה בצער, ויבדוק עוד, בזהירות, האם הוא, חלילה, חש נפגע, והאם השלים עם ההכרעה שלא כדעתו. כאשר דפק השליח בדלת ביתו של הרב שך, אמרו לו כי אינו בבית, וכי מיד מהאסיפה המשיך ישירות להיכל הישיבה.

עלה השליח לישיבת פוניבז' להציץ, וראה שהרב שך עומד וסביבו קבוצת בחורים ומשתעשע בלימוד. כאילו לא קרה כלום, כאילו לא נשבר לו שום דבר... הוא היה בטוח שיראה אותו שוכב במיטה בעוגמת נפש...

שב לירושלים וסיפר ל"בית ישראל" שראה את המחזה כיצד הוא מונח בלימוד ולמוד בריתחא דאורייתא. הצביע ה"בית ישראל" ואמר לו: "זו דמות של אדם גבוה בדרגתו. הוא עשה את שלו, ואם לא הצליח- 'ואברהם שב למקומו', ללא שום שינוי!".

הטבה מתוך הכרת הטוב לסבתא

אספר לכם, א מוראדיגע מעשה, ששמעתי מפי בעל המעשה תלמיד חכם.

הייתה לו ישיבה בשיכון ה' בבני ברק, ופעם הוא נכנס לרב שך. פנה

אליו הרב שך וביקש: "היות ואצלכם בישיבה לומד בחור פלוני, רצוני שיהיה לו 'מלמד פרטי'- אברך שילמד אתו בחברותא, ואני אשלם לאברך ההוא בכל ראש חודש".

ראש הישיבה אכן השיג אברך חשוב שהחל ללמוד עם הבחור בקביעות, והסיפור נמשך כמה חודשים. בכל ראש חודש נכנס האברך עצמו לרב שך לקבל את הכסף, אך לא הייתה לו העזה להתעניין ולשאול- יש בחורים רבים בישיבה מדוע נקשר הוא דווקא לבחור ההוא? במה הוא יחסן? עד שפעם אחת הזדמנה הזדמנות.

בראש חודש נכנס הוא לביתו של ראש הישיבה לקחת את הכסף, ומצא מולו בית מלא רבנים ועסקנים- בנושא שעומד בוער על הפרק. אמרו לו: "אין אפשרות להכנס לחדר". פנה לגבאי ואמר: "לא שאני צריך את ראש הישיבה- ראש הישיבה צריך אותי"... אמר לו הגבאי: "מה אתה מדבר שטויות, כלום אינך רואה שאין אפשרות להיכנס, העולם מתהפך בפנים"...

לא, אז לא. יצא ושב לביתו. אחרי כמה ימים, האברך מקבל שיחת טלפון מבית הרב שך, שראש הישיבה ממתין לו ומחפש אותו. הגיע לשם. שאל אותו ראש הישיבה: "מדוע לא באת בראש חודש, הרי יש לך קביעות לבוא?" אמר לו: "הייתי".

- "אבל לא נתתי לך כסף, מדוע לא נכנסת?"
- "כי הבית היה כאן כמרוקחה, היו הרבה עסקנים, ולא נתנו להיכנס".
- "מה? לא נתנו לך להיכנס?!" כאב לו הלב. הרב שך הרגיש לא טוב עם זה, ואמר לו: "אם כך אפצה אותך. ראשית כל, שב קצת".

האברך הבין מיד שזו שעת הכושר, וכי הרב שך מעונין לדבר אתו, לכן שאל מיד: "מה ראש הישיבה נטפל דווקא לבחור הזה ולוקח את הדברים לליבו? מי הוא הבחור?"
השיב לו: "אני חייב לו הכרת הטוב".

- "הכרת הטוב לבחור?!"
- "לא לבחור ממש, אלא לסבתא של הבחור שעשתה עמי חסד. ואספר לך, הייתי בחור בישיבה בחוץ לארץ. ישבתי ולמדתי, והייתה לי חולצה אחת בלבד, לשבת וליום חול. מרוב שימוש נעשה בה חור.

מה עושים כשיש חור? מתקנים. אחרי כמה ימים נהיה חור גדול יותר... חברתי טלאי על גבי טלאי. בזמן קצר נהיה שרק השרוולים נותרו שלמים. אבל היה קשה לכבס את החולצה כאשר יש רק אחת. מה עשיתי? היה לי מקום בגג, שם כיבסתי את החולצה כל יום שישי בבוקר, ושם על הגג המתנתי עד שהיא תתייבש. כך כל יום שישי. הייתה איזו אישה שראתה שאני ממתין על הגג עד שהחולצה תתייבש. היא באה והביאה לי שתי חולצות! בשבילי זה היה כזה לוקסוס- שתי חולצות חדשות!

חלפו עשרות שנים, הלכתי ובררתי- ונודע לי כי יש לה נכד בישיבה שלכם, ואם כן זו הזדמנות להכיר טובה... החלטתי לשכור לו מלמד פרטי, כהכרת הטוב לסבתא שלו".

אפשר לספר ללא סוף, אבל תמצית הכל היא- "תורת חיים ואהבת חסד".

(מתוך 'חי ראובן')

ה"חזון איש" זצ"ל היה נוהג לבחון את ילדי החיידר הצעירים. מנהגו היה לשבת עם הילדים הבאים להבחן אצלו על אותו ספסל. הוא אמר כי הילדים מגיעים מתוחים, אחרי כמה ימים של לחץ- חוששים הם מה יהיה אצל הרב? האם ידעו לענות על שאלותיו? ואם לא? והרי אלו ילדים זכים, אידישע קינדער! צער בעלי חיים...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על הצדיקים ונשים צדקניות

וינצחם יצחק אחרי אמו (כד סז)

והמשיך את הלימוד כאילו לא היה דבר. כשהאם נכנסה לחדר- לא היה רמז לכך שהבן היקר והאהוב שלה, אברהם ישעיהו הקדוש, מת"סר בכאבים.

מעשה מופלא נוסף: ה"חזון איש" היה מגיע לבקר את אמו מדי יום ביומו. פעם אחר מעט לצאת לביקור היומי, ובינתיים נכנסה אליו אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה, הרעבצין של הסטייפלר זצ"ל, וסיפרה כי היא מגיעה כרגע מאימם, וכשהיתה שם שאלה אותה האם אודותיו.

אך שמע זאת ה"חזון איש", החל לרוץ לכיוון בית אמו. הוא רץ כל עוד רוחו בו, ואי אפשר היה להשיגו. הן אמא שאלה עליו! איך הוא יכול להתעכב אפילו רגע אחד?!

בזכות התורה ובזכות כיבוד אם

ראינו, אפוא, כי בשכר כיבוד הורים ניצלים מכל חטא ועוון, סגולה מיוחדת יש במצווה זו שמקפידים בה זוכים לראות ברכה בעמל תורתם.

נוכח הייתי, כאשר הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל הגיע לנחם

סיפר לי דודי, הגאון רבי חיים ברים זצ"ל: ה"חזון איש" זצ"ל היה נוהג לבחון את ילדי החיידר הצעירים. מנהגו היה לשבת עם הילדים הבאים להבחן אצלו על אותו ספסל. הוא אמר כי הילדים מגיעים מתוחים, אחרי כמה ימים של לחץ- חוששים הם מה יהיה אצל הרב? האם ידעו לענות על שאלותיו? ואם לא? והרי אלו ילדים זכים, אידישע קינדער! צער בעלי חיים... כשהוא מתיישב יחד איתם על הספסל, הם נרגעים מעט. רואים שהוא אדם נחמד, ואין צריך לפחד ממנו... הוא גם היה מקפיד לשאול שאלות שכל ילד יוכל לענות עליהן.

פעם אחת, באמצע המבחן, ה"חזון איש" שם לב שאחד הילדים מנסה לשאול שאלה, והמלמד משתיק אותו. בעדינות ובדפלומוטיות שאל ה"חזון איש" את המלמד: "מה הילד רוצה?" ובלית ברירה חזר המלמד על השאלה: "איך אפשר לזכות לצמוח להיות 'חזון איש'...? שאלה של ילד יהודי זך וטהור לב!

ה"חזון איש" הניח את ראשו על השולחן לרגע ואז אמר, "ייגאלע, כשנוהרים לקיים מצוות כיבוד אם כמוני, אפשר לצמוח 'חזון איש'..."

זאת נשמעת אולי נוסחה פשוטה אבל מי שמכיר סיפורים על מצוות כיבוד אם של ה"חזון איש", יודע שאין זה פשוט כלל וכלל...

הנה כמה דוגמאות:

סיפר לי דודי רבי חיים: ה"חזון איש", לא עלינו ולא עליכם, סבל קשות מאבנים במרה. שאף אחד לא יתנסה, מדובר בכאבים נוראים. ה"חזון איש" אמר פעם שאם רוצים להבין מה זה אבנים במרה, אפשר לדמיין מישהו שהכניס יד בין הדלת למשקוף... כשתקפו אותו האבנים היה סובל כאבים כאלו, שלא יכול היה לזוז!

והנה פעם ישב ה"חזון איש" ודיבר בלימוד, ולפתע פרצו אצלו כאבים חזקים של התקף אבני המרה. הוא נשכב על הרצפה והחל להתפתל, כי כך מתייצבת האבן, והכאב נחלש, אך בעודו שוכב שם, נשמעו לפתע פסיעות מבחון, פסיעותיה של מרת ראשה לאה קרליץ, אמו של ה"חזון איש".

ברגע כמימרא- קם החזון איש מהרצפה, התיישב על יד השולחן

להשתדל ולהיזהר במצוות כיבוד אב ואם, שהקב"ה השווה כבודם לכבודו (קידושין ל ע"ב).

משם היא תוכל לפעול יותר

לפני שיצא הרב ואזנר, הוסיף ואמר לאדמו"ר דבר נפלא, שכדאי להביאו כאן, אף שאינו קשור ישירות לנושא.

- "רביה", פנה הרב ואזנר לאדמו"ר, "אני יודע שאמא שלכם אהבה אתכם מאוד..."

- "אמת", אמר לו הרביה.

- "אני יודע שאמא שלכם התפללה עליכם רבות..."

- "אמת", השיב הרביה והחל לבכות..."

הנוכחים כולם החלו לבכות יחד איתו, והאדמו"ר סיפר:

- היא היתה הולכת לבית הכנסת בכל שבת, ועשתה כך כמעט עד השבת האחרונה בחייה. אמרתי לה: 'אמא, את יכולה להתפלל גם בבית בכוונה. למה את מתאמצת כל כך ללכת לבית הכנסת? והיא ענתה לי כך: 'אתה צריך לשמוע בקולי כי אני אמא שלך, אבל אני צריכה לשמוע בקולך כי אתה רביה גדול. אני מבקשת ממך אל תצווה עלי לא ללכת לבית הכנסת, כי אז אהיה מוכרחה לשמוע בקולך, ואני כן רוצה ללכת להתפלל'."

לשמע הדברים אמר הרב ואזנר יסוד נפלא, שכדאי לכל אחד לשמוע:

- "אמא שלכם", כך השיב לנדבורנר רביה, "הייתה בת קדושים, הבת של רבי אליעזר זאב קרעטשניפער; היא היתה גם אשת חבר לצדיק גדול כאביכם גם ואף זכתה להשאיר אחריה בן גדול כמותכם... והנה, כשהיא הגיעה לעולם הבא, אמרו לה: 'מה שפעלת שם, בעולם המעשה, שהתפללת והעתרת על בנך הגדול- את יכולה להמשיך גם כאן'."

יתרה מזאת: העולם הזה הוא עולם מוגבל. עם כל אהבתה והערכתה של האמא שלכם, ולמרות כל זכויותיה- בת קדושים, אשת חבר, ושהעמידה בן כמותכם- עדיין חלו עליה הגבלות העולם הזה, שמגבילות גם את יכולת ההשפעה הרוחנית.

אבל בעולם הבא- משם היא יכולה לפעול ללא שום הגבלה! דוקא כעת, האהבה והתפילה שלה פועלות ביתר שאת וביתר עוז!"

הרב ואזנר סיים את דבריו, ושוב זלגו דמעות מעיניו של הנדבורנר רביה.

(מתוך כבודם של ישראל)

אצל האדמו"ר מנדבורנה בעל ה"באר יעקב" זצ"ל. הרב ואזנר ישב אצל האדמו"ר כמעט ארבעים דקות. היה שם שמוע'ס, נטף דבש ממש... ואז אמר לפתע הרב ואזנר: "יש סיפור ידוע על הגאון רבי שמואל ענגל, שכאשר היה ילד בן שבע- איבד את הראיה, אמו המסורה כתתה רגליה בעבורו בין רופאים מומחים ופרופסורים ידועי שם, אך כולם הרימו ידיים..."

בצר לה נסעה לצאנו, ונכנסה עם הילד להרה"ק ה"דברי חיים" זצ"ל. "רבי" היא אמרה לו, "הילד שלי הפסיק לראות!"

פנה הצאנז'ר רבה לילד, ושאלו:

- "אם הקב"ה יחזיר לך את כוח הראיה, מה תעשה בו?"

- "אוכל ללמוד תורה!" והאר עיניו בתורתך..."

- "ותקיים גם מצוות כיבוד אב ואם?"

- "בודאי!"

- "אם כך, אמר הרבי, 'אם מבטיח אתה שתשתמש בעיניים כדי ללמוד תורה, וגם תכבד הורים, אני מברך אותך שתראה ותגרום לאחרים לראות'."

לא חלפו ימים ספורים, וראייתו של הילד שבה אליו. ללא ניתוח, ללא תרופות, וללא כל הליך רפואי. רק זכות ההבטחה והברכה היא שעמדה לו.

אמר הרב ואזנר: כל אחד מכיר את שמונת הכרכים של תשובות המהר"ש ענגל. שמונת הכרכים האלו מלאים תשובות לשאלות שהגיעו אליו מכל רחבי פולין וגליציה, מרבנים ומדינים מכל החוגים, ובכל מקצועות התורה.

והרב ענגל, כך אמר הרב ואזנר, היה אומר שהוא מאמין באמונה שלמה, שאת כוח ההוראה הזה, ואת היכולת לענות בכל מקצועות התורה- הוא קיבל בזכות מילותיו הקדושות של ה"דברי חיים": "אתה תראה, ותגרום לאחרים לראות" מה זה לגרום לאחרים לראות? להאיר את עיניהם בתורה.

ובכן, גם ה"דברי חיים", קשר בהבטחתו בין לימוד התורה לכיבוד אב ואם, ובאותו מעמד- בעקבות הסיפור שהזכיר הרב ואזנר- הסביר האדמו"ר מנדבורנה את הקשר ביניהם:

התנא דבי אליהו אומר, שהנוהר בכיבוד אב ואם, הקב"ה מבטיחו כי לא יכשל בחילול שבת, חלילה, וינצל מכל חטא ועוון, אך כיוון שעיקר תכלית חיי האדם הוא ללמוד תורה, ממילא ודאי, שבכח השמירה מפני עוון, מזכה מצוות כיבוד הורים גם בלימוד תורה.

הרי לנו, אפוא, סגולה טובה להישמר מן החטא ולגדול בתורה:

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 666-2222-077

מחשבות שונות ומשונות החלו להתרוצץ במוחו של ר' זלמן לייב זילבר מי טירפד את הטיסה המשותפת עם המשגיח של ישיבת לייקווד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א. בראשו עלו כמה אפשרויות, הדבר חרה לו מאד...

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', מסביר את ההיגיון בכך לבקשה שרבקה אמנו היתה צריכה להשקות עשרה גמלים ועוד איש מבוגר

"הטי נא כדך וְאֶשְׁתָּה" (כד, יד)

אבל אולי, למרות שזה צד רחוק, קיימת מצווה. הסיכוי הקטן לזכות - שווה את ההימור. כל עוד לא ביררת - אל תסיק שום מסקנה. קח את ההימור, כי אולי זאת בכל זאת מצווה.

רבקה לקחה הימור - וזכתה להיות אמא של כלל ישראל. הנושא הזה תקף, כאמור, לכל תחומי החיים. במתחים שבין איש לרעהו, בין איש למשפחתו, בכל תחום באשר הוא. אם אתה יכול לברר את המניעים של הצד השני - תברר, ואם אינך יכול - לך עם הצד הטוב, עם המעשה הטוב, עד הסוף! לכל היותר עשית מעשה טוב מתוך ניצול שניצלו אותך. לא נורא! אבל אל תפספס את ההזדמנות שאולי בכל זאת עשית מעשה טוב ושלם.

הכל לטובה

אספר לכם סיפור מכלי ראשון, לפני מספר שנים יזמו שני גדולי עולם כנס ענק בארה"ב שמטרתו לזעוק ולהתריע נגד פגעי הטכנולוגיה הלא כשרה. היו אלו כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל ולהבחל"ח המשגיח של ישיבת לייקווד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א.

הם שכרו אצטדיון של חמישים אלף מקומות ועשו הרבה רעש ותעמולה כדי לסחוף את ההמונים להשתתף בכנס. אולם למרות כל הפרסומות, מכרו בסך הכל שנים-עשר אלף כרטיסים. היה חשש כבד לחילול השם גדול מאד - גדולי ישראל, מכל החוגים, יוזמים כנס על דבר שבקדושה והאולם מלא בפחות מרבע מתכולתו...

בפרשת השבוע אליעזר הולך, בשליחותו של אברהם אבינו, למצוא אישה ליצחק בנו. לאליעזר יש "רשימה" של דרישות, אותה הוא מבקש למצוא באשה המיועדת, ופונה לאלוקים ומבקש שיעזור לו למצוא את האישה שיש לה את הרשימה הזאת. התורה מספרת שתפלתו נענתה מיד. הוא מצא את רבקה שענתה על הרשימה שהכין: "וַתִּמְהַר וַתָּרֶד פָּדָה עַל יָדָהּ וַתִּשְׁקֶהוּ וַתְּכַלֵּל לְהַשְׁקִתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלֵיךָ אֶשְׁאָב עַד אִם כָּלוּ לְשֵׁתֶת".

שומו שמיים: עומד כאן גבר חסון, עם עשרה גמלים, ומבקש מנערה צעירה, יש אומרים בת שלוש: 'בבקשה, תעלי על כיסא, עם כד מים ביד, ותשקי אותי. אני אפתח את הפה ואת תשפכי לתוכו מים...' 'סליחה, אדוני!' - היה לבטח אומר כל בן אדם נורמלי - 'אתה רוצה לשתות? קח את הכד ותשתה. כשתסיים, תשטוף בבקשה את הכד, ותחזיר לי אותו מלא במים...' אפשר אולי לומר זאת יותר בעדינות, אבל מה פתאום ילדה קטנה צריכה להשקות אדם מבוגר, ולהגיש לו את השתייה עד הפה? זה לא חסד! זה ניצול! רק 'פראיירית' תסכים לזה. וכל זה בלי לדבר על כך שהיא צריכה לשאוב מים ולהשקות עשרה גמלים...

הימור משתלם

התשובה לזה נוגעת, בעצם, להרבה משטחי החיים. אכן, יש סבירות גבוהה ביותר, כמעט מוחלטת, שהאיש הזה, העבד החסון, מנצל את טוב לבה של נערה תמימה, ומבקש ממנה לעשות מעשים בלתי סבירים בעליל. אבל יכול גם להיות, אחד מאלף, שהאדם הזה הזה רק נראה כלפי חוץ מאד חסון, אך הוא סובל מאיזושהי מחלה או שיתוק, שגם לאחר שעשה הרבה פיזיותרפיה, הוא לא מסוגל להרים כד מים בידו מעל הכתף ולשתות.

נכון! זה מקרה של אחד מאלף, או אחד מעשרת אלפים, לא משנה. יש כאן שאלה של הימור. אתה מתבקש לעשות איזושהי פעולה טובה מצד עצמה, מצווה, חסד. מירב הסיכויים שאתה מנצל. סיכוי קטן שזו באמת מצווה. אם אתה יכול לברר זאת - מה טוב ומה נעים. אם יתברר לך, מעל לכל ספק, שאכן סתם באו לנצל אותך - אל תעשה את המעשה. אבל אם אינך יכול לברר - עשה זאת! תהמר, קח סיכון! אמנם לפי רוב הסיכויים עשית את המעשה הטוב בחינם,

זהובים, ובסך הכל מאתיים וחמישים רובלים. סכום עתק. היהודי שב הביתה עם הסכום הגדול שקיבל, אך פניו היו נפולות. כשסיפר לאשתו מה קרה, התפלאה: "מדוע, אפוא, פניך נפולים? תרקוד משמחה! הפכת לגביר!" השיב היהודי: "אני מצטער ובוכה על כך שהוא נתן לי רק עשרים וחמש מלקות... חבל שהוא לא נתן לי חמישים..." אומר ה"חפץ חיים": לעתים אדם מקבל מלקות, והוא מתחיל לבכות... לעולם הוא לא יכול לדעת מה צופן העתיד בחובו! בכל מקרה עליו להאמין באמונה שלמה שמעו יצא מתוק, וכל מאן דעביד רחמנא - לטב עביד.

למנוע נזק

הרב זלמן לייב הבין את המסר. עליו לציית לבקשת המשגיח גם אם אינה מוצאת חן בעיניו כל כך. הוא טס לבדו לארץ ישראל, המשגיח הגיע אחריו, והם נפגשו אצל רבי חיים קניבסקי. בסיום, כשהמשגיח נכנס לרכב, ביקש מכולם לצאת, היות והוא מעוניין לשוחח עם ר' זלמן לייב ביחידות. וכך אמר לו: "אני מבקש להתנצל בפניך שלא ססתי אתך. ברצוני להסביר לך את הסיבה. מאז שהחלטתי להילחם בפגעי הטכנולוגיה - כל מיני גורמים, בכל העולם, משמיצים אותי ופועלים להשחיר את שמי בעולם. חשבתי לעצמי שאם אתה, איש עסקים, תיסע ביחד אתי - יתחילו להשמיץ גם אותך. חשבתי שאין זה מן הראוי שאתה, שעושה לי טובה ונאות לבטל כמה ימי עסקים ולנסוע אתי, תינזק מזמני..." "אתה מבין?" סיים הרב זילבר לספר. "למדתי פרק מאלף לחיים. אני התהלכתי במשך כמה ימים אבל וחפוי ראש, נשבר ונדכה מהעלבון הצורב. בסוף התברר שכל מה שארע כאן זה מחשבה אין סופית של אחד מגדולי וצדיקי הדור, עלי, ר' זלמן הקטן, שלא אנזק חלילה!!!, הכל היה אפוא לטובתי ולמעני". את הדבר הזה לימדה אותנו רבקה: אולי אתה יכול, כביכול, להיכשל במשהו. עבדו עליך. ניצלו אותך. אבל כדאי לך להמר על דבר טוב. ללכת אתו עד הסוף. בסוף מתבררת האמת לאשורה. מלעשות דברים טובים אף פעם לא מפסידים. רבקה לקחה סיכון, יתכן והיא תהיה ללעג וקלס אבל רק בגלל זה היא זכתה להיות אמא של כלל ישראל.

בסיום הדברים אציין כי לאחר תגובות שהתקבלו למאמר בפרשת לך לך, התברר לי שהמידע שהועבר לי שכביכול מספר המשפחות שומרות השבת בקיבוץ סעד עומד על חמישה בלבד, היה מידע שגוי. האמת היא שהן קיבוץ סעד והן קיבוץ עלומים נוסדו על ידי יהודים שומרי שבת, ומאז היווסדם ועד עתה שעריהם סגורים ונעולים בשבתות ובמועדי ישראל, וזכות זו היא שעמדה להם להינצל ממתקפת הטרור האכזרית, ומהם יראו וכן יעשו בכל ערי וישובי ישראל.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתו מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

ידידי, הרב זלמן לייב זילבר שליט"א ממונסי, קיבל טלפון מהמשגיח רבי מתתיהו סלומון, ואמר לו: "אני חייב להציל את הכנס! עלה בלבי רעיון: אם נביא את מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי לכנס - לא זו בלבד שהאולם יתמלא, אלא נצטרך לשכור עוד כמה אולמות ולהקרין את המעמד בשידור ישרי... אני מבקש ממך: תצטרף אלי ונסע ביחד לארץ ישראל ונסה לשכנע אותו לבוא לכנס למען הצלת עם ישראל".

ר' זלמן לייב ידע שהסיכוי שרבי חיים יצא לחו"ל הוא אפסי, אבל לא יכול היה לחלום על דבר יותר טוב מזה. ממש בבחינת לראות את עולמו בחייו! מה יכול להיות יותר טוב מאשר לטוס יחד עם המשגיח הצדיק ולשבת על ידו שתיים-עשרה שעות בהלוך, ועוד שתיים-עשרה שעות בחזור... הוא נעתר, כמובן, לבקשת המשגיח.

לא עברו יותר מיומיים, והנה הוא מקבל טלפון מאחד מבני הבית של המשגיח, והלה מודיע לו שהמשגיח מבקש ממנו שיטוס לבדו לארץ ישראל, ואילו הוא, המשגיח יגיע אחריו, והם יפגשו בארץ ישראל, סמוך לביתו של רבי חיים, וייכנסו אליו ביחד.

מחשבות שונות ומשונות החלו להתרוצץ במוחו של ר' זלמן לייב... מי טרפד את הנסיעה המשותפת? מי לא מפרגן לו אותה? בראשו עלו כמה אפשרויות לגבי אנשים שונים שיתכן וידם הייתה במעל הזה. הדבר חרה לו מאד, כאב לו עד מוות. לפספס כזאת הזדמנות... למענה הוא הקריב והסכים לעזוב כמה ימי עסקים...

הוא ניגש, שבור לב, לארון הספרים, נעמד ליד ספר ה"חפץ חיים" על התורה, ואמר: 'ריבונו של עולם! אני לומד כל יום מהספר הזה. אני מעוניין לפתוח אותו באקראי באחד הדפים, ומבקש ממך שיהיה בדף הזה אות וסימן כיצד עלי לנהוג!'

הוא פתח את הספר בעמוד שהחפץ חיים סיפר בשם המגיד מדובנא:

מעשה ביהודי שחכר אחוזה מן הפריץ באלף רובל לשנה. הפריץ היה דווקא אדם הגון, דא עקא, מנהל האחוזות שלו היה רשע מרושע. יום אחד הודיע הלה ליהודי, ללא ידיעת הפריץ, שמכאן ולהבא יהיה עליו לשלם אלפיים רובל לשנה, וְלֹא - רע ומר יהיה גורלו. כל בכיותיו, תחנוניו והסבריו של היהודי, שהוא איננו מסוגל לשלם סכום כה גבוה, נפלו על אוזניים אטומות.

חלפה שנה. ליהודי לא היו אלפיים רובל ומנהל האחוזות הוציא שוט והלקה אותו עשרים וחמשה מלקות כואבות. פצע אותו בכל חלקי גופו.

כעבור כמה שבועות הפריץ ערך סיבוב שגרתו בין אחוזותיו, לראות, להתרשם ולשוחח עם החוכרים, מה קורה בהן. כשהגיע לאחוזתו של היהודי והתעניין בשלומו, הראה לו היהודי את סימני המכות שעדיין נותרו על גופו, וסיפר לו מה שעשה לו מנהל האחוזות.

הפריץ התמלא זעם על המנהל שעושה מעשים על דעת עצמו, מבלי לשאול את רשותו, ובפרט כלפי היהודי הזה שהיה נאמן לו כל השנים ותמיד שילם בזמן, וציווה לזמן אותו בדחיפות אליו. כשהמנהל הגיע ואישר את שעשה, חרץ את דינו: על כל מכה שהלקית אותו - עליך לשלם לו, כמובן מחשבונך הפרטי, עשרה

התגובה בציבור החרדי היתה דממה! כולם היו בהלם. איך אפשר בכלל להגיב על כזה אסון נורא? גם מרן הגראי"ל שתק, הוא לא אמר מילה וחצי מילה, וידום אהרן. אבל אחרי כמה ימים הוא סיפר לנו סיפור...

הג"ר משה סחייק שליט"א, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן', וספר 'ביטחון ואמונה' תלמידו חביבו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן, בשיחה מרתקת על המצב הביטחוני

יוחנן וסרמן

בשיחה שקיימנו עם הגאון רבי משה סחייק, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן' וספר 'ביטחון ואמונה' ושאר ספרים שבהם אוצר בלום של אמרות, עובדות ונקודות של חיזוק והשקפה שנכתבו מפיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שמענו ממנו דברים נפלאים המתאימים לימים אלו, ימי מלחמה עם אויבי ישראל, כשמוכן, כמו תמיד, גם הדברים שמשמיע הרב סחייק באוזנינו הפעם, מבוססים כולם על מה ששמע וראה אצל מרן הגראי"ל זצ"ל.

"הרב שטיינמן הראה לנו פעם מדרש רבה מעניין בפרשת לך לך: "אם ראית מלכויות מתגרות זו בזו, צפה לרגלו של משיח", פותח הרב סחייק.

"מה זה אומר לצפות למשיח? להקים עמדות תצפית ולבדוק מאיזה צד הוא מגיע? להתקין מערכות מכ"ם ורדאר? אולי להכין שטיח אדום? איך אנחנו אמורים לצפות למשיח, כיצד זה בא לידי ביטוי בפועל?

את השאלה הזאת תירץ מרן זצ"ל עם עוד שאלה חזקה... אנחנו יודעים שאברהם אבינו התנסה בעשרה ניסיונות. עשרה ניסיונות? זהו? הרי כל אחד ואחד מאיתנו מתנסה כל יום בכל כך הרבה ניסיונות. בכל רגע ורגע מתחדשים עלינו עוד ועוד ניסיונות. איך ייתכן לומר שאברהם אבינו התנסה בעשרה ניסיונות ותו לא?

התשובה היא שיש שני סוגים של ניסיונות. יש ניסיונות שגרתיים, כאלו שבאמת כל אחד ואחד מאתנו חווה ביומיום. היצר הרע לא נח אפילו לרגע, צופה רשע לצדיק ומבקש המיתו, כל הזמן הוא מחפש דרכים להפיל אותנו ואנחנו צריכים לעמוד בניסיונות הללו פעם אחר פעם בלי להיכנע או להרפות את העמידה על המשמר. גם אברהם אבינו ע"ה התנסה בניסיונות כאלו, אבל אלו אינם עשרת הניסיונות שעליהם מדברים חז"ל.

יש ניסיונות שהקב"ה שולח לאדם כדי לשנות את המצב שלו. למשל, אם יש אדם שמתפלל בכל לבו לזכות לכישרונות ולהצלחה בתורה, הקב"ה מחליט להיעתר לתפילתו, אבל לפני שהוא נותן לו את המתנה הזאת, הוא עושה לו מבחן, ניסיון, שולח לו פתאום איזה משהו שאמור לגרום לאדם נורמלי לכעוס, ובודק מה תהיה התגובה. אם האדם הצליח לעמוד בניסיון - מיד מתקבלת התפילה שלו והוא זוכה לעלות לדרגה גבוהה יותר מזו שהיה בה עד עכשיו. לפעמים יש ניסיון גם בכיוון ההפוך...

אבל, אומר מרן הגראי"ל, יש גם ניסיונות שמגיעים לפני ירידה מהמעמד הקיים. למשל, יהודי שמצבו הכלכלי היה בכי רע, התפלל רבות שהוא רוצה להיות עשיר והבטיח שביום שהוא יהיה עשיר הוא ירבה בנתינת צדקה, יקים כוללים וישיבות ויתן לעניים וכו'.

אבל מה קורה לאנשים עשירים? הם לחוצים,

ואכן, התקבלה תפילתו והוא התעשר מאוד, אבל מה קורה לאנשים עשירים? הם לחוצים, יש להם הרבה דברים על הראש, אין להם זמן לפתוח את הדלת לכל אחד שדופק ומבקש צדקה, וכמוכן שהם צריכים לצאת פעמיים בשנה לנופש בשווייץ או באיטליה, כדי להשתחרר מהלחץ של העסקים. יש להם הרבה כסף, אז הם צריכים לנוח הרבה כי זה נורא מעייף להיות עשיר.

כשהקב"ה רואה שזה המצב, הוא מציע פיתרון פשוט: במקום שיהיה לך הרבה כסף ותהיה כל כך לחוץ ואז תצטרך לבזבז כל כך הרבה כסף על הנופש החצי שנתי שלך, וממילא לא נשאר לך מספיק כדי לתת לצדקה - בוא נחסוך את כל הסיבוב. אני אקח לך את הכסף, לא תהיה לחוץ, לא תזדקק לצאת לנופש, וגם לא תיתן צדקה כי לא יהיה לך מאיפה.

אבל רגע לפני, הקב"ה נותן לאדם ניסיון... בוחן אותו. פתאום מתגלגל לפניו מקרה של אדם שמחתן ילד ואין לו פרוטה לפרטה, עוד מעט החתונה והוא לא יכול לשלם על האולם והתזמורת. אם

"כששמע זאת ראש הישיבה, קם מיד על רגליו ו... החל לברך בכוונה גדולה את ברכת 'עושה מעשה בראשית'...
"לאחר מכן הסביר לנו במאור פנים: "כשקורה מקרה כזה, אנשים מאבדים את קור הרוח ושלוות הנפש שלהם, מתחילים לרוץ לכל עבר, ושוכחים מה רוצה מאיתנו הקב"ה במצב כזה.
"אבל מה באמת רוצה מאיתנו הקב"ה כשיש רעידת אדמה? שנברך עושה מעשה בראשית! זאת המשימה הראשונה המוטלת על האדם בזמן כזה!"
אף אנו נענה ונאמר, יש מלחמה, שונאי ישראל עשו פרעות ביהודים, זה מצב לא פשוט בכלל, אבל מה הקב"ה רוצה מאיתנו? שנתחזק, שנתרומם, שנעלה לשלב הבא!

קודם כל הוא סיפר לנו סיפור, ולאחר מכן אמר ווארט

אסון גדול פקד את הציבור החרדי בכ"ב באב תשס"ג. מחבל בן עוולה פוצץ את עצמו בתוך האוטובוס של קו 2, ברח' שמואל הנביא בירושלים. האוטובוס היה עמוס עד להתפקע בנוסעים שרובם שבו מתפילה בכותל המערבי, 23 יהודים נעקדו על קידוש ה' באותה טרגדיה נוראה, עשרות רבות נפצעו וחלקם נושאים על גופם את הפציעות הקשות הללו עד היום.
התגובה בציבור החרדי היתה דממה! כולם היו בהלם. איך אפשר בכלל להגיב על כזה אסון נורא?
גם מרן ראש הישיבה שתק, הוא לא אמר מילה וחצי מילה, וידום אהרן.
אבל אחרי כמה ימים, היינו רבי יצחק לוינשטיין ז"ל ואבלח"ט אני הקטן, בבית מרן. לא היו שם אנשים נוספים, ואז פתח מרן ואמר שני דברים, קודם כל הוא סיפר לנו סיפור, ולאחר מכן אמר ווארט.
את הסיפור הוא שמע מפיו של בעל המעשה:
יהודי נכבד, איש ציבור חשוב היה באותו ערב גורלי בכותל המערבי יחד עם רעייתו. הם התפללו בכותל שפכו את צקון ליבם, ולאחר מכן יצאו ונפגשו מחוץ לרחבה, בשעה שתכננו מראש להיפגש כדי לחזור יחד הביתה.
הם המתינו בתחנה, וראו את האוטובוס של קו 2 שהולך ומתמלא, וכמו כולם, גם הם תכננו להיכנס פנימה ולהידחס בתוך האוטובוס כדי להגיע הביתה. מהניסיון הם ידעו שהמתנה לאוטובוס הבא לא תביא תועלת, כי גם הוא יהיה עמוס לא פחות...
אבל אז, רגע לפני שעלו לאוטובוס, פנתה אליהם אשה אחת וביקשה טובה... "אני פה לבד עם כמה ילדים קטנים", היא אמרה, "אני לא אוכל להידחס איתם בתוך האוטובוס, זה יהיה להם מאוד קשה לנסוע בעמידה ובתנאים כאלו, ולכן אני רוצה לקחת מונית."
"הבעיה שאני חוששת לקחת נהג מונית, כל הנהגים פה ערביים, ואני רוצה שיבוא איתי מישהו נוסף, גבר, אולי תצטרפו אלי שניכם למונית, ואני אשלם לבדי את הוצאות הנסיעה..."

אותו יהודי יחליט שהוא מתעלה מעל עצמו ומשלם את הוצאות החתונה או חלק נכבד מהן, הוא יכול באותו רגע לשנות את הגורל שלו ולבטל את רוע הגזירה שמרחפת מעליו.
אבל אם חלילה הוא לא יעמוד בניסיון, או אז תתקיים בו הגזירה, והוא יאבד עושרו הרב.
ניסיונות כאלו הם ניסיונות יותר גדולים ויותר משמעותיים. כאלו ניסיונות היו לאברהם אבינו, ואחרי כל אחד ואחד מהם הוא התעלה מעלה נוספת עוד ועוד, לאחר שעמד בניסיונות קשים במיוחד.

על כך הוסיף מרן זצ"ל, שיש ניסיונות פרטיים. לאדם יש ניסיון הוא צריך לעבור את המבחן ונראה אם הוא יעמוד בו או לא. השאלה אם יעמוד או לא יעמוד והתוצאה, תשפיע רק עליו. הוא יהיה עשיר או עני, הוא יהיה חכם או טיפש, הוא יהיה חולה או בריא וכן על זה הדרך.
אבל יש ניסיונות כלליים, ניסיון של כל הדור. וגם כאן יש ניסיונות שהם תמידיים, בדור שלנו יש ניסיון של הפקרות והללות, היו דורות שהיה בהם ניסיונות של כפירה, או ניסיונות בשמירת שבת וכדו'.
כשאומות העולם מתגרות זו בזו, הסביר מרן זצ"ל את דברי המדרש רבה, זה אומר שיש כאן ניסיון כללי לעולם כולו. הקב"ה רוצה להעביר את העולם כולו למצב אחר, אבל קודם הוא שולח ניסיון.
מה זה אומר שהעולם כולו עובר למצב אחר? כשיבוא משיח יהיה שינוי מצב משמעותי מאוד. ולכן מתגרות האומות זו בזו, לנסות אותנו, לרמוז לנו שאנחנו צריכים לתפוס את עצמינו בידיים ולהתחזק עכשיו, כי אם נעמוד במבחן, העולם כולו יתקדם לשלב הבא, לשלב של ביאת המשיח.
ואם בהתגרות של אומות הגויים באומות הגויים כך, על אחת כמה וכמה כשהאומות מתגרות גם בעם ישראל? הרי זה בוודאי בא לרמז לנו 'צפת לרגלו של משיח', צריכים להתכונן לקראת הגאולה השלמה, להתחזק בתורה ובתפילה, בתשובה ובמעשים טובים!

אני רוצה לספר כאן סיפור נפלא ששמעתי באחרונה

בהקשר לזה אני רוצה לספר כאן סיפור נפלא ששמעתי באחרונה מפיו של הרב ישראל פרידמן שליט"א, העורך הראשי של 'יתד נאמן', שזכה לקרבה יתירה אצל מרן זצ"ל.
"התלוויתי פעם למרן ראש הישיבה, כשנסע לטיפול אצל רופא שיניים", מספר הרב פרידמן, "בעודו ממתין להיכנס אל הרופא, התחלנו להרגיש פתאום שהאדמה רועדת מתחת כפות רגלינו. אנשים החלו לרוץ מכל עבר, במטרה לצאת מהבניין לרחובה של עיר, או לפחות לתפוס מחסה.
"אמרנו לראש הישיבה שיש רעידת אדמה, זה לא צחוק, צריכים לתפוס מחסה."

בילדותי כשלמדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק, אירע לי, שיחד עם חבר נוסף איחרתי לת"ת מספר פעמים ברציפות. המחנך שלח אותנו אל המנהל עם פתק קטן, בו כתב: "הני תרי צנתרי דדהבא מאחרים ללימודים כבר מספר פעמים". המנהל הרוחני של הת"ת היה הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, ניגשנו אליו בפחד מחמת הצפוי לנו..

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

זמן פיתו המשל בכל אשר לו (כד ב)

מלאכת החינוך דורשת חכמה, ידע ומחשבה רבה. מתאים להביא בזה את דברי הספורנו (שמות יד, ז), וזה לשונו: "כי אמנם תוקף כל הצבא תלוי בשר הצבא וחכמתו ותחבולותיו!"

בכל בית ניתן להמשיל את ההורים למפקדים ושרי צבא, האחראיים על הצלחת כל הנתונים תחת פיקודם. אם ההורים נוהגים בתושיה, לומדים את דרכי החינוך ומשקיעים מחשבה בכל צעד, עתידים הם לקצור בסייעתא דשמיא פירות; אך אם אינם חושבים כלל אלא נוהגים בכל ענין על פי מצב הרוח... הרי שחס ושלום מתמעטים הסיכויים להצלחת ילדיהם.

עד כמה צריך לחשוב מחשבות בנוגע לדרכי החינוך? זהו דבר שאין לו שיעור. ככל שההורה מוכן יותר להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות לראות בנים תלמידי חכמים, כך הוא ישקיע מחשבה על כל צעד ושעל בחינוכם. אצל גדולי ישראל מצאנו עובדות מבהילות על השקעת המחשבה בחינוך ילדיהם ותלמידיהם. הגאון רבי ברכיה שינקר, ראש ישיבת 'תפארת התלמוד' מסר בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב': "כאשר אני מחליט להוכיח בחור בפרהסיא, הרי זה לאחר מחשבה של שבועיים!"

דבר מבהיל מביא הנצי"ב על הפסוק "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", בספרו "העמק דבר" (שמות כ, ז) בשם הפסיקתא, שהמקבל מן השמים שררה או הנהגה ואינו ממלא אותה, הרי זה מתרפה במלאכתו אשר חבר הוא לאיש משחית. וכיון שבכל שררה יש מעין ענין אלקות, מי שאינו ממלא את התפקיד שהוטל עליו מן השמים, עובר על "לא תשא".

ואבי מורי זצ"ל רגיל היה להביא את דברי הנצי"ב הללו, לגבי האחריות המוטלת על כל אב לחנך את בניו. הרי אם הקדוש ברוך הוא העמיד אדם בראש משפחה ונתן לו ילדים, הרי שעליו מוטל להנהיגם ולחנכם בדרך הישרה, כדי שיגדלו ליהודים יראי שמים ולומדי תורה. ואם אינו עושה כן אלא מגדלם בלי מחשבה והכוונה, שיצמחו לאן שתשאם הרוח - הרי יש בזה שמץ לאו של "לא תשא!" מבהיל על הרעיון!

במנין שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל, אירע פעם מעשה הממחיש

היטיב נושא זה. אדם אחד הגיע עם בנו להתפלל, ובאמצע תפילת שמונה עשרה הילד דיבר. האב כעס עליו מאד, ובלי לחשוב פעמיים נתן לו סטירה הגונה.

לאחר שנסתיימה התפילה פנה ה'חזון-איש' לאב, ואמר לו: "לא ידעתי שאתה 'איש חינוך'!..."

הלה התרגש מאוד מן המחמאה ששמע מה'חזון-איש'. אך בעודנו נמצא תחת הרושם של המחמאה, הוסיף ה'חזון איש' לומר לו דברים נוקבים:

היודע אתה, במעשה שעשית חינכת את בנך לשני דברים

"היודע אתה, במעשה שעשית חינכת את בנך לשני דברים; חינכת אותו שאסור לדבר באמצע התפילה, ובנוסף חינכת אותו להיות כעסן. איזה משני אלה השפיע יותר? הדבר השני. ומדוע? כיון שחז"ל לימדונו כי גדול שימושה יותר מלימודה! את זה שאסור לדבר הוא אמנם הבין, אבל הכעס שהרגיש היה בבחינת 'שימושה'..."

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (ד, טז) כותב זאת בפירוש בלשון נוקבת: "וכאשר מיסר את תלמידו בביטוי גס וזעקת רוגז על העול אשר עשה, מתערב כאן רע וטוב, אם יש כאן תועלת תוכחה

והחניך מתעורר על חטאו וגומר בלבו שלא לשנות חטא זה, יש כאן ענין רע שהחניך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו שרואהו משמש במגוננות אלו בשעת תוכחתו, וגדול שימושה יותר מלימודה, והתלמיד מחקה תמיד את רבותיו".

בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד

אחד ממאות התלמידים שגדלו בת"ת "עץ חיים" על ברכיו של הגה"צ רבי אריה לוי"ן זצ"ל, היה הרב אברהם בהר"ן, מי שנודע ברבות הימים כמחנך דגול. את התמסרותו לחינוך ואת גישתו המקורית לילדים הוא תלה במעשה אחד שאירע עמו בילדותו, בו התגלו חכמתו וטוב ליבו של רבי אריה במלא יפעתם. וכך היה המעשה, כפי ששמעו מפיו נכדו הקרוב רבי בנימין לוי שליט"א:

הילד אברהם התייתם מאביו בעודו לומד ב'עץ חיים', ואת ארוחות הצהריים היה סועד במסעדה שבת"ת. בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד - מעדן שבתנאי אותם ימים נחשב לדבר נדיר, ובפרט עבור ילד שבא מבית חסר אמצעים. בפעם הראשונה בה קיבל אברהם פודינג, הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה, עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... יצרו גבר עליו והוא נעמד שוב בתור בכדי לקבל מנה שנייה. אך שוד ושב; האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה מהמעדן הנכסף, קיבל אברהם סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...

מתוך כעס, אכזבה ועלבון צורב, בעט אברהם הקטן בתסכול ברגל השולחן שלפניו. אך הוא לא תיאר לעצמו את מה שיקרה בעקבות זאת: השולחן הרעוע נטה על צידו, הסיר הגדול שעמד עליו החליק, וכל תכולתו נשפכה... הפודינג היקר התפשט על הרצפה בכתם גדול וכהה, למראה עיניהם הכלות של הילדים שעדיין עמדו בתור. הילד המבוהל לא חשב פעמיים. הוא נשא את רגליו וברח מהמקום בריצה, יצא את בנין הת"ת וטס לביתו כשליבו הולם בפראות. הוא הבין שעשה מעשה חמור ביותר, והתחרט בכל ליבו על פחזותו - אך את הנעשה אין להשיב. בראשו קדחו דמיונות אימים על העונש החמור שהוא עתיד לקבל למחרת, ובלילה הוא התהפך בדאגה על יצועו, כשהשינה ממנו והלאה.

לאחר ליל ביעותים, שירך אברהם את רגליו אל הת"ת לאיטו. האם ילקוהו? האם יזרקוהו מהת"ת? הוא כבר השלים עם הגורל הצפוי לו. אולם מה שאירע לאחר מכן עלה על כל דמיון אפשרי. אך הגיע הילד אל הת"ת, הוא נקרא אל חדרו של המנהל, רבי אריה לוי. אברהם גישש את דרכו אל החדר בלב חרד, וכבש את עיניו ברצפה. רבי אריה נרכן אליו מעם השולחן. "האם נכון הוא ששפכת אתמול את סיר הפודינג?" שאל רכות. הילד שלשונו יבשה מאימה, רק הנהן בראשו כמודה באשמה. "האם תעשה זאת שוב?" אברהם טלטל את ראשו מצד לצד בשלילה מוחלטת, נושא עינים גדולות אל

המנהל. אלא מה, בודאי שהוא לא יעשה שנית מעשה כה מטופש! רבי אריה חייך אל הילד, וחיוכו החם היה כקרן אור של תקווה לנשמתו המבוהלת. "למה באמת עשית את זה?" שאל. אברהם השיב לאט, בשקט ובבושת פנים, וסיפר עד כמה הוא אוהב שוקולד, ואיך ניגש שוב אל התור כדי לקבל פעמיים, ואיך ניפצה הסטירה את תקוותו ובערה על לחיו...

חיוכו של רבי אריה התרחב. הוא התכופף אל הילד ולחש לו כממתק סוד: "אתה יודע, גם אני אוהב מאד פודינג שוקולד..." ובזאת קם המנהל ממקומו, ניגש אל הארון, והוציא ממנו שתי מנות פודינג. למול עיניו המשתאות של אברהם הוא הציב על השולחן, והזמינו בחיוך לשבת לאכול...

עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי

"מחווה זו", סיפר רבי אברהם בהר"ן עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי. באותם רגעים קסומים בחברתו של רבי אריה, הבנתי מה גדול כוחו של איש חינוך המבין לנפש הילד, וחשבת לי לעצמי שגם אני רוצה להיות כמוהו. זו הסיבה שבגללה התחלתי לעסוק בחינוך!"

ביקורת בונה - כיצד

ישנו כלל ברזל אחד, עליו חשוב מאד להקפיד בשעה שמעבירים ביקורת על ילד, והוא: בשום אופן אין לננות את הילד בתארים בלתי מחמיאים בגלל מעשיו. נתינת שם לילד היא בעצם קביעה שכך הוא וזה טבעו, וכתוצאה מכך סיכויי להשתפר יורדים פלאים. אם ילד מתבטל מלימודיו אפילו תקופות ארוכות, עדיין יש סיכוי טוב לשכנעו להתחיל ללמוד. אך אם תקרא לו "בטלן" - הוא יהפוך באמת לבטלן!

למעשה, כשילד עושה מעשים שאינם ראויים, בדרך כלל לא ברור אצלו מדוע הוא עושה זאת. עולמו אינו מוגדר בבהירות, ומי שקובע כיצד יסתכל על עצמו ועל מה שעשה - אלו הוריו ומחנכיו. אם כשילד משתולל אומרים לו פעם אחר פעם שהוא מופרע, הוא מבין היטב: אני מופרע, וילד מופרע עושה מעשים מופרעים. כעת למה שיצליח להפסיק? הוא הרי ילד מופרע!

לעומת זאת, ילד שזכה ללמוד אצל הורים חכמים או מחנך חכם, לעולם לא ישמע אף מילה אחת שתגדיר את אישיותו באופן שלילי. אם הוא משתולל לא יאמרו לו שהוא עצמו מופרע, אלא שהמעשה שעשה היה גרוע. הורה חכם עוד יותר יסיף גם באותה נשימה, שלא מתאים לילד טוב כזה לעשות דברים כאלה, וכן על זה הדרך.

בנוסף לכל זאת, ביקורת הכוללת במפורש או במרומז גם הערכה שלילית על אופי הילד, פוגעת בו ומשפילה אותו, ולפיכך מקטינה עוד יותר את הסיכוי שירצה להשתפר. ביקורת חכמה היא כזו המשאירה את הילד עם תדמית חיובית על עצמו, וכך נוצרים בו רצון וחשק לעבוד ולהצליח יותר.

הזדמן לי פעם להיות בחדרו של מנהל חינוכי מפורסם, הגה"צ רבי ליפא זילברמן זצ"ל, מוותיקי המחנכים בירושלים, כשנכנס אליו ילד מפוחד ובידו פתק מהמלמד. תוכן הפתק היה שילד זה הפריע

הרב מבריסק זיע"א, עוד בטרם האזין עד תום הגיב, בעוז ובנחרצות: אין זה כלום, פשוט עוד לא הגיע הזמן!, כשיגיע זמן שידוכו, ישברו בפניו אפילו שערי ברזל. או כפי שהיה אומר במתיקות מו"ר מרן רבי ברוך מרדכי אזרחי זיע"א, חז"ל מלמדים אותנו כי מה' אשה לאיש, וכי יש משהו לא מה' מה באו ללמדנו בזה כי מה' יצא הדבר, הלא הכל יוצא מאת ה'?

בשידוכים אין זו אמונה, בשידוכים 'רואים' את יד ה' בהתגלותה

מאת: הרב צבי גטקר

מה' יצא הדבר (כד' ג')

בפרשה זו אנו רואים שאפילו כופרים כמו לבן הארמי ובתואל לא יכלו שלא להתפעם מדרכי ה' הנפלאות שבענייני קשרי שידוכין, עד שקפץ לבן ואמר אין זאת כי אם 'מה' יצא הדבר'. בשם מרן החזו"א אומרים כי בימינו ישנו הסתר פנים, אך יש צוהר שבו גם דורנו יש אפשרות לכל אחד ואחד לראות את יד ה' הגדולה, וזהו עניין הנישואין. ואחת ההבנות לכך שענין השידוכים הוא ניסי כ"כ, היא משום שבית יהודי שנבנה אין זה רק קשרי אושר של הזוג החדש, אלא דורות ישרים והמשכיות האומה הישראלית.

אני לא מאמין שיש להרב מבריסק מה לעזור לי

במדרש רבה מובא מימרת חז"ל המפורסמת מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - מה' אשה לאיש, כלומר ששידוך הוא רק מה'. מאי משמע. ביאר המשגיח רבי גדליה אייזמן בשם רבו מרן המשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין זצוק"ל, חז"ל באו ולימדו אותנו במאמר זה, כי בשונה משאר עניני העולם, בשידוכים אין צורך בהשתדלות, יש רק לשבת בצד להתפלל לה' ולא להפריע...

תשובה זו גם היה מביא הגרמ"מ שולזינגר בשם הרב מבריסק זיע"א, בתוספת מעשה שהיה, לדודי רבי זאב [וועלול] צ'צ'יק זצ"ל היה מכר ולו בן מבוגר מאוד, יום אחד נתברר לי, סיפר ר' ועלועל כי הלה שרוי בדכאון של ממש עקב עיכובו של בנו מלמצוא את שידוכו, פנית אליו והצעת לי לו לסור עימי אל ביתו של מרן הרב מבריסק, אך הוא ביאשו אמר לי, נראה שאפסה תקוותו של בני, אחרי כל מה שעברנו אני לא מאמין שיש להרב מבריסק מה לעזור לי, אך ר' ועלועל בעוז רוחו אמר לו בתקיפות, דרייט נישט אקאפ, אל תבלבל את הראש בא אל הרב מבריסק, ההוא קם והלך עמו, הם התיישבו אצל הרב ושטחו לפניו את המצוקה הקשה, הרב טרם האזין עד תום והגיב, בעוז ובנחרצות.

אין זה כלום, פשוט עוד לא הגיע הזמן!, כשיגיע זמן שידוכו, ישברו

בפניו אפילו שערי ברזל.

או כפי שהיה אומר במתיקות מו"ר מרן רבי ברוך מרדכי אזרחי זיע"א, חז"ל מלמדים אותנו כי מה' אשה לאיש, וכי יש משהו לא מה' מה באו ללמדנו בזה כי מה' יצא הדבר, הלא הכל יוצא מאת ה'. אלא אמר רבי ברוך מרדכי, אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא עושה ויעשה לכל המעשים, זה בכל עניני העולם, אבל בשידוכים, בשידוכים אין זו אמונה, בשידוכים 'רואים' את יד ה' בהתגלותה, מובילה את הזוג הטרי לנישואיו, ואין לרואים אלא לצעוק בהתפעלות, מה' אשה לאיש, מה' יצא הדבר.

אך האמת אמר ר' חיים, הפוכה לגמרי

מרן הגר"ח קרייזוירט זצוק"ל אמר: בנוהג שבעולם אומרים אנשים על ילדיהם, זה מה שקיבלתי מן שמיא, ועל נישואי ילדיהם אומרים, אחפש שידוך לביתי, כלומר ההרגשה, שאישיותם של ילדי היא גזירת שמים לטוב ולמוטב, אך בידי לברור ולבחור את שידוכיהם.

אמורה להתחבר השיחה בו ברגע.

השיחה לא עוברת מטלפון לטלפון, אלא קודם כל נשלחת אל לוויין

הציבור ישב ותמה על עצם השאלה, אך מיד המשכתי ועניתי בחיך, התשובה היא פשוטה, גם כשאדם מתקשר לעומד בסמוך אליו השיחה לא עוברת מטלפון לטלפון, אלא קודם כל נשלחת אל לוויין התקשורת שמרחף בשמים, ומשם מתחברת ליעד, ואצל הלוויין המקשר, מה לי אם היעד הוא לידי או באמריקה הרחוקה, שניהם רחוקים ממנו בשווה...

הוא הדבר, הרמתי את קולי והדגשתי, בעניין הזוג הזה, אם שידוך היה מתנהל בין בני האדם, היה הבנה להתרגשות ולשאלות של 'איך לא חשבנו', אבל הרי כל שידוך מגיע מן שמיא, כל התקשרות בין הצדדים עוברת אך ורק דרך השמים, ושמה בשמים אין כל הבדל בין שכנים, לזוג שחובר משני קצוות הארץ..

כי בענייני שידוכים כל בר דעת רואה ומבין, ומכיר, 'מה' יצא הדבר'.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

אך האמת אמר ר' חיים, הפוכה לגמרי, על הילדים נצטוינו במצוות חינוך, ועלינו מוטל עיצוב אופיים ואישיותם של ילדינו, ומאידך שידוך כלל לא בידינו, אלא מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים כי מה' אשה לאיש.

איך אף אחד לא חשב על זה

הגאון רבי חיים ברוך נבנצאל שליט"א ראש ישיבת זכרון יעקב לצעירים מספר כי נודמן פעם לשמחת תנאים של בחור מבוגר מאוד שהתארס עם בת גילו, ושיחת הכל בשמחה הייתה על כך שבעצם החתן והכלה גרים בשכנות קרובה זל"ז, ו'איך אף אחד לא חשב על זה', וכחאי גוונא..

כשהוזמנתי לדבר סיפר הגר"ב, אמרתי לציבור כך. יש לי שאלה: אני מוחייג לפעמים לקרובי משפחתי שגרים בארה"ב, אני ממתין שנייה שתיים שומע צליל חיוג, ועונים לי. מאידך לפני כמה דקות התקשרתי למאן שהוא שחיפשתיו כאן בשמחה, ועמד ממש בסמוך רק שלא ראיתי את קרן הזוית בה הוא היה, והנה לפליאתי השיחה התנהלה באותה מתכונת, שתי שניות של המתנה צליל חיוג ואופס הוא עונה לי, זה ממש תמוה, מילא בשיחה לארה"ב אני מבין, לוקח זמן לתדר לשוט עד אמריקה הרחוקה, אבל כאן בסמוך אלי, היתה

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בכיתה בצורה חמורה ביותר ובלתי מתקבלת על הדעת, ולפיכך לדעת המלמד יש לשלחו אל ביתו ולדרוש שיחזור עם ההורים. תגובתו של המנהל בוששה לבוא. הוא מולל את הפתק בידיו, וכשהבטתי בו ראיתי על פניו ארשת חמלה. לאחר שניות ארוכות הוא פנה אל הילד ואמר לו כך: "ממש פלא! אתה הרי ילד מצויין גדול, ומהפתק הזה אני רואה שפתאום נהיית מצויין קטן. לכן אני מבקש שתלך עכשיו הביתה, ותגיד לאבא שהמנהל רוצה שהוא יבוא, כדי שכולנו נחשוב ביחד איך תמשיך להיות מצויין גדול כמו שהיית עד היום"...

גישתו של אותו מנהל הותירה בי רושם עמוק, שלא נמחה עד היום. לא "פרא אדם", לא "חצוף", אפילו לא ילד רע. רק "מצויין קטן"! שתי מילים אלו, היוו עבורי שיעור שלם ועצום בחכמת החינוך: אם תגדיר לילד את עצמו בצורה חיובית, הוא באמת יהפוך לילד חיובי!

מחמת חשיבות הנושא, נביא כאן דוגמא נוספת לאותה נקודה: בילדותי כשלמדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק, אירע לי, שיחד עם חבר נוסף איחרתי לת"ת מספר פעמים ברציפות. המחנך כבר לא יכול היה להתעלם, והוא שלחנו אל המנהל עם פתק קטן, בו כתב בזה הלשון: "הני תרי צנתרי דדהבא מאחרים ללימודים כבר מספר פעמים".

המנהל הרוחני של הת"ת באותה תקופה היה הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל. ניגשנו אליו בפרד מחמת הצפוי לנו, והראינו לו את הפתק. לעולם לא אשכח איך התבונן בכתוב, ואז שאל אותנו בעינים מחוייכות: "אתם יודעים מה זה 'צנתרי דדהבא'?" משהשבנו בשלילה, החל הרב טורצ'ין להסביר לנו שצנתרי דדהבא אלו מנורות זהב יקרים, יפים ונוצצים, מנורות של זהב אמיתי... ואז אמר לנו: "אתם רואים איך הרבי מעריך אתכם, מחשיב אתכם כל כך עד שנתן לכם תואר נכבד שמכנים בו תלמידי חכמים... לא חבל לאחר לשיעורים של רבי כזה?"...

אני וידידי היינו מופתעים מאד ממתיקות הנזיפה. חששנו לקבל עונש חמור, והנה מתברר שאנו ממש צינורות זהב... למותר לציין עד כמה השפיעה עלינו גערת אוהב זו. התביישנו מעצמנו לאחר שוב, ולא הוצרכנו לגערות או הערות נוספות כדי להגיע בזמן לכיתה... כמובן לכל בר דעת, אין הכוונה שתמיד ניתן להגיב בצורה כזו. פעמים רבות הביקורת חייבת להיות החלטית ותקיפה; אך בד בבד אסור לשכוח, כי עיקר התועלת מביקורת תושג רק אם הילד ירגיש שהיא באה מתוך אהבה. כשמבקרים מתוך גישה של קשר וחיבה, כשהילד מרגיש שבעצם יש להורה או למלמד הערכה כלפיו, תוכל הביקורת להצמיח פירות, ותוגדר כ"ביקורת בונה".

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דרשו ד' וע
העמוד היום

שכ ותחי נ

הצטרפו אלינו לתו

שיעורים מרתקים
שבחרנו עב

הרב דוד בוק שליט"א - עברית

הרב אריה זילברשטיין שליט"א - עברית

הרב מאיר ערערא שליט"א - צרפתית

הרב דוד הופשטטר שליט"א - אנגלית

כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 66

האוניברסיטה
העברית

מזעזעז פושעים

בניית 'העמוד היומי'

ממגידי השיעורים
מזרעם, ה"ה:

הרב עמרם בינעט שליט"א - אידיש

הרב מנחם דריימן שליט"א - עברית

הרב ירמיהו לעסין שליט"א - אנגלית

הרב שלמה סטרו שליט"א - ספרדית

Dirshu.co.il :או 077-2222-60

ורבי אהרן לייב, פנה לנכדו אחר שיצאו ושאל: "האם אחד שמונע שידוך של בנו חייב מיתה...? והסבא ממשיך: "באמת אינו מחויב מיתה... אך דע לך אי אפשר לעמוד בדרכו של הקב"ה, ומי שעומד בדרכו כביכול, הרי שאינו כאן..."

עניני שידוכים הנלמדים מפרשת השידוך הראשון בתורה...

הרב ישראל ליוש

וַיֹּאמֶר אַחִיָּה וְאִמָּה תָשִׁיב הַנַּעֲרָ אֲתָנּוּ יָמִים אִוְ עֲשׂוּר אַחַר תִּלְךָ (כד נה)
ובתואל היכן היה? הוא היה רוצה לעכב וצא מלאך והמיתו ורש"י

"הבחור הזה באמצע שידוך" - סיפר יהודי שנכנס עם בחור אל מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל - "ואחרי שלוש פגישות נודע לו ששלושה אחים של המדוברת ירדו מן הדרך... "כיצד נודע לכם...?" תמה רבי אהרן לייב, ועצר את שטף דיבורו "השכנים ספרו...!"

"שכנים רואים אחד יוצא מהבית בלי מגבעת וחליפה ומיד מחליטים, זה לא נקרא בירור...!" - קבע רבי אהרן לייב

"ועל הצד שזה אמת?" - המשיך השואל להסתפק

"הרי לבן הארמי היה אח של רבקה אמנו..."

"חז"ל הרי אמרו לבדוק באחיה" - המשיך ושאל

שוב ביטל רבי אהרן לייב את דבריהם ואמר: "היום אין ראייה מהאחים ומהבית... היום זה לא מחמת הבית..."

השואלים לא שקטו והמשיכו להקשות: "שמא רק בימי רבקה אמנו ע"ה שלא היו הצעות טובות יותר, לקחו שידוכים כאלו, אבל כיום צריכים לבדוק את האחים, ואפשר גם לומר ששידוכים של האבות הקדושים שאני..."

"שידוך שהיה וכתוב בתורה הקדושה, ודאי בא להורות לנו..." - פסק רבי אהרן לייב נחרצות

הם יצאו מלשכת הגזית, אך את העיקר הם לא סיפרו לרבי אהרן לייב שהבחור עצמו אינו חושש לשידוך, רק אביו הוא זה שחושש ומתנגד להתקדם...

ורבי אהרן לייב, כאילו רוח הקודש מדברת מתוך גרונו, פנה לנכדו אחר שיצאו ושאל: "האם אחד שמונע שידוך של בנו חייב מיתה...? הנכד השתומם מהשאלה, מישרותה ומחדותה ותמה: "חייב מיתה...? למה? וכי הוא רוצח או רודף...? מדוע שיתחייב מיתה?" "אצל בתואל המדרש מספר" - הסביר לו הסבא - "שכאשר אליעזר עבד אברהם בא לקחת את רבקה עבור יצחק בן אדונו ושמם במאכל סם המוות, בא המלאך והסיטו לבתואל מפני שעכב את השידוך של רבקה בתו, וכי הוא חייב מיתה...? הרי בסך הכל רצה לעכב את השידוך של הבת שלו...!"

שקט שרר בחדר, הנכד ההמום עדיין מנסה לעכל את רגעי רוח הקודש שהוא זוכה לחוות, והנה הסבא ממשיך: "באמת אינו מחויב מיתה... אך דע לך אי אפשר לעמוד בדרכו של הקב"ה, ומי שעומד בדרכו כביכול, הרי שאינו כאן... ושמא תאמר שדווקא אצל בתואל

הוא כן, כי הוא בא למנוע שידוך של האבות הקדושים, זה אינו, שהרי אם כן מדוע ספרו לנו חז"ל כל זאת, אם אינו נוגע למעשה...?!
הנכד התעשת ושאל מיד: "האם לומר לאבא של הבחור את כל מה שקרה עם בתואל...?"
"אל תפחידו אותי" - פסק רבי אהרן לייב - "הוא יחשוב שאני מקלל אותו חלילה..."

רוח דברי רבי אהרן לייב הובהרו לאבא המעכב ללא הפחדות, ובשעה טובה ומוצלחת השידוך נסגר במזל טוב. ואגב, התברר שאכן רק אח אחד ירד מן הדרך, ואף הוא, תודה לקל, כבר שב בתשובה שלמה.
"יש לי שכן שמוציא עלי שם רע ומזיק לי בשידוכים" - תינה תלמידו של הגאון רבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל את צערו לפני רבו.

"התורה מספרת" - ענה לו רבי ראובן יוסף - "שאחר שסיפר אליעזר עבד אברהם את כל הקורות אותו עם רבקה וכי הוא רוצה לשדך לבן אדונו, ענו לו: "מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", לכאורה יש להקשות: בשלמה רע אינם יכולים לדבר בלי רצון ה', אבל מדוע שלא ידברו טוב, אדרבה אם מה' יצא הדבר, צריך לדבר טוב ולשבח את השידוך?

אלא, גם לבן ובתואל הבינו שהדבר יצא בשלמות מאת ה' בלי שום השתדלות מצד בני אדם, ואם כן, אם ידברו טוב, יראה כאילו השידוך יצא אף בהשתדלותם, והם רצו שיהיה ניכר שהכל נעשה בידי שמיים אף בלא השתדלות מועטה..."

"אם כן" - הרגיע רבי ראובן יוסף את הבחור - "כאשר ירצה הקב"ה שתתארכ, לא ישאלו את שכניך והם לא יוכלו להזיק לך את השידוך האמיתי שלך..."

לאחר שלושה חודשים, הגיע התלמיד ובישר לרבו שהוא התארכ, ואכן צד הכלה לא שאל כלל את השכן ההוא.

כעת עיניו של אורי היו לחות מדמעות. אבל הפעם אלו היו דמעות אחרות. דמעות של התרגשות. הוא קלט שנסיון הוא מסר אלוקי. התמודדות היא שדר משמים.

כל שנה כשמגיעה פרשת חיי שרה אני נזכר בסיפור של אורי ומתחזק מחדש

מאת: הרב ישראל היימן

שהוצמד אליו החל לפחד שאולי אנחנו מאבדים אותו קצת. ניסינו את הדרכים הרגילות. מבצע קטן, פינוק אישי מראש הישיבה ובעיקר הרבה מאוד תשומת לב. אבל העניינים הסתבכו מאד כאשר באותם ימים סבתו של אורי אושפזה במצב קשה אחרי אירוע לבבי בבית החולים.

אורי נשבר לחלוטין. הוא סיפר לאברך שלו

אורי נשבר לחלוטין. הוא סיפר לאברך שלו שהגיע לנחם את האב בבית המשפחה, שהוא שוקל לעזוב את הישיבה וזהו. "אם רק נכנסתי לישיבה קורים לי כאלו דברים כנראה שגם ה' רוצה שאני לא אלמד בישיבה, זה סימן משמים, לא?"

בעצה אחת עם ראש הישיבה ניתנו לו כמה ימים להירגע, לאחר מכן הגיע ראש הישיבה מלווה באברך לביקור בביתו של אורי. היה קשה להחליט שמוותרים על ילד כזה...

התקיימה שם שיחה לא קלה. דמעות של צער וגעגוע טפטפו שם על השולחן מכל עבריו... בסיומה של השיחה הוחלט שהולכים לשאול את פיו של אחד מגדולי הדור כדת מה לעשות. במוצאי שבת שלאחר מכן נכנסו ראש הישיבה, האברך, אורי ואנוכי לאחד מראשי הישיבות החשובות, אדם גדול בענקים.

הסיפור נפרס על השולחן במלואו במשך דקות ארוכות. ראש הישיבה שמע את הכאב של הישיבה על ההפסד של עם ישראל אם הבחור לא ימשיך בישיבה. ואת הכאב של אורי על ההתמודדות הקשה שהוא עובר ועל הסימן שהוא רואה בכך לזה שהוא צריך לעזוב את הישיבה.

לאורי היום כבר קוראים ר' אורי שליט"א והוא אברך יקר השוקד על דלתות התורה באחת מרשתות הכוללים הגדולות בארץ. הכרתי אותו לפני כמעט עשור כשהוא הגיע מעיר חילונית מובהקת ומסביבה אחרת לחלוטין ממה שהוא חי בה כיום... אביו שהתחיל את דרכו בעולם התשובה רצה לדאוג בראש ובראשונה לחינוך יהודי טהור לבנו יחידו. הוא הוציא אותו מבית הספר החילוני ושלח אותו לישיבה בה לימדתי אז. אורי הגיע אלינו בוסר ממש. כמעט בלי מושגים ביהדות, בוודאי בלי שום ידיעה בלימוד גמרא או שאר מקצועות התורה. התחלנו איתו את הכל מאפס.

כשהוא נכנס לישיבה הוא חווה שבועות של 'אורות גבוהים'... הוא היה כשרוני ותפס במהירות את הלימוד ועקרונותיו, הוא השתלב בצורה חלקה בחברה, באופן כללי היה נראה שהוא עולה על הגל. בישיבת הצוות שנערכה אז, עברו כרגיל בקצרה על כל שם ושם, סקרו את ההתקדמות של כל אחד וציינו את הטעון שיפור או עבודה לעתיד. כשהגיעו לשם של אורי אמר ראש הישיבה, שהיה יהודי עם נסיון ארוך בקירוב רחוקים, שכדאי לשים לב לאורי כי כעת הוא בתקופת האורות, עוד מעט יגיע המשבר והירידה ואז הוא יצטרך הרבה חיזוק. הוא הצמיד לו ליווי של אחד האברכים כדי שימשיך לחזק ולתחזק אותו בצורה פרטנית.

כמו לכל בחור שנכנס לישיבה גם תקופת המשבר הגיעה. אבל אצל אורי היא הייתה חזקה יותר מכל אחד.

בדרך כלל בחור שנכנס לישיבה חווה תקופה של אושר. הכל הולך לו בקלות, בלימוד ובכל שאר העניינים. אבל זה לא מחזיק מעמד הרבה מאד זמן... אחרי תקופה מתחילה ההתמודדות האמיתית. אז פתאום חווים קשיים. החשק ללימוד יורד, מגלים את הקושי בחברה, לפעמים נוצרים קשיים מהמשפחה או מהחברים הישנים. בקיצור, התמודדות... זו שעת מבחן שמי שצולח אותה מתייצב על הדרך הטובה והרגילה ומי שלא חלילה יכול לאבד את הכל.

כאמור את אורי זה פגש בעוצמה רבה.

אחרי שבועות מספר בהם הוא למד והתעלה, הוא פתאום איבד את החשק. אורי התחיל להרגיש שהלימוד כבר לא מושך אותו, הסוגיות הפכו בעיניו לסבוכות ומשעממות, במקביל בחור מסוים העיר לו על נושא של סדר ונקיון בחדר מה שפגע בו מאד והעכיר את מצב הרוח שלו. הוא הרגיש שכבר אין כל כך טעם לשהות בישיבה והאברך

"אני מאחל לך שיהיו לך ילדים בזה אחר זה. ומייחל לראות אותך ברחוב, בדרכך חזרה מבית הכנסת בשבת, ונלווית אליך כבודה שלימה: אתה באמצע ומימינך ומשמאלך משפחה רחבה ההולכת עמך. הרי זה חלום לראות שהולכת 'חמולה' שלימה ובמרכזה ראש השבט - ומאחל לך את זה מכל הלב"

על העין הטובה והנעימות כובשת הלבבות של הגה"צ רבי אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

וד' בַּרְךָ אֶת אֲבִרְהָם בְּכַל (כד א')

המחלקה הפנימית, בבית החולים הדסה "עין כרם". הרב הבר מוטל על מיטת חוליו. באחד האשפוזים שהוצרך להם במסגרת מחלת הכליות. אל החדר נכנס בהססנות סטודנט לרפואה, העומד בשלב ההתמחות. זה לו השבוע הראשון במחלקה זו הפעם הראשונה בחייו שבה הוא עומד לקחת בדיקות דם מהמטופלים.

וכה הוא מספר: "העיקה עלי המחשבה שאולי איאלץ לדקור מישהו שוב ושוב בגלל חוסר הניסיון שלי, ולכן חיפשתי ברשימת המטופלים חולה צעיר יחסית - בתקווה שאמצא ורידים בולטים שיגדילו את סיכויי הצלחתי. הגיל שרשום היה ברשימה לא גילה את מצבו הרפואי של המטופל. בהיכנסי לחדרו של הרב הבר, ראיתיו ועל אתר הבנתי שבחירתי מוטעית. מיהרתי אפוא לסגת ולפנות לכיוון היציאה מן החדר - כדי למצוא לי חוויית-דמים ראשונה טובה יותר.

עדיין לא הספקתי לצאת מהחדר, והרב הבר פונה אליי ושואל: 'האם אתה מחפש מישהו, אולי אני יכול לעזור?' למרות מוכתי, לא התחמקתי ולא שיקרתי: 'התכוונתי לקחת לך בדיקת דם אבל זו הפעם הראשונה שלי, ואני לא חושב שיש לך ורידים קלים; אלך לחפש לי מישהו אחר ואליך יכנס אח יותר מנוסה'. חיוכו הטוב של הרב הבר זרח אליי והוא הפתיע אותי באמירתו:

'אני מושתל כליה ואכן הוורידים שלי בלתי קלים למציאה, אבל מכיוון שאתה לומד מלאכה חשובה, כדאי שתלמד לבצע אותה על הצד הטוב ביותר. בשביל להיות מומחה ללקיחת דמים, אסכים שתתלמד עליי, איתור הוורידים שלי, יכול להיות אתגר מקצועי עבורך. אסכים בחפץ לב להניח לך להתנסות עליי, אשמח לעזור לך ללמוד את המלאכה החשובה הזאת. אתה יכול להרגיש בנוח לדקור אותי כמה שרק נצטרך.'

לפני שהספקתי להתלבט, הפשיל הרב הבר את שרוולו והגיש לי את ידי הימנית. התרגשתי מאוד ופניתי לעשות את המלאכה. בסבלנות. בהבלגה, בעדינות - הניח לי למצוא את הווריד בקצב שלי, וגבול עימי בכך חסד נפלא. לאחר שעה ארוכה של ניסיונות, חבורות כחולות ודקירות רבות - התמלאה סוף-סוף המבחנה. במשך עשרה ימים חזר החיזיון הזה על עצמו פעמיים ביום, בבוקר ובערב.

לאורך החיפוש אחר הווריד הסורר, השמיעני הרב הבר מדבריו

ואלה השפיעו עליי רבות.

המפגש הזה, בתחילת דרכי בעולם הרפואה היה משמעותי מאוד עבורי. הרב הבר שימש לי דוגמה חיה לכך שניתן בכל מפגש, קצר ומקרי ככל שיהיה, להיטיב ולהיות משמעותיים לאחר. בנוסף, שמחתי כל כך לגלות שהנתיב הרפואי שבו בחרתי, מזמן לי מפגשים אמיתיים עם אנשים שטרם פגשתי כמום. מעולם קודם לכן לא ראיתי רב מקרוב, וכמה קל לפוגג דעות קדומות כשעומד מולך בן אדם.

מספר תלמיד:

"מדי יום היה הרב הבר מזמין מונית אל הישיבה כדי לנסוע עימו לביתו. פעם אחת התלוויתי אל הרב הבר בדרכו בבית המדרש אל המונית - ובהגיעו, פתח את דלת המונית, הציץ פנימה וחיך חיוך גדול. כשכולו מחויך, פנה אליי ושאל בקול רם: 'אתה מכיר את הנהג? הוא אחד האנשים היותר טובים והיותר נחמדים שיש לנו פה בארץ'.

פנה אליו הנהג ושאל אותו: 'מאיפה הרב מכיר אותי?'

חיך אליו הרב הבר ואמר: 'וכי צריך להכיר אותך בשביל לדעת את זה? הפנים שלך אומרות הכול...'

לא אשכח את החיוך הרחב שהתפשט על פני הנהג, בשמעו את המילים הטובות הללו.

התפעלתי: אדם נוהג 'לפרגן' מילה טובה לרעייתו, לבני משפחתו,

לחבריו הקרובים - שעמם היה וימשיך להיות בקשר. אבל פחות מכך, יעניק את המילה הטובה ל'סתם' נהג מונית, שזה לך המפגש הראשון עימו וייתכן גם האחרון".

מחיצה של זרות שוררת בין אנשים שאינם מכירים זה את זה - והרב הבר ידע לפוגג אותה ולנשב רוח חמימה של הוקרה והערכה היישר מליבו אל לב הזולת.

ואכן עשרות הנהגים העובדים בתחנה הסמוכה אל הישיבה, ששו ושמחו על כל הזדמנות שנקלעה לידם להסיע את הרב הבר - לאחר שטעמו מן החוויה המתוקה הזאת.

כאשר הצטרף תלמיד אל הנסיעה, היה הרב הבר מספר באוזניו על מעשה טוב מסוים שגמל עימו הנהג - והפליא לשבחו במשפטים ייחודיים מחממי לב שנחצבו מנפשו הטובה והרחומה: "כמה מאושרת. המשפחה שלו, שאדם כזה עומד בראשה", ועוד כיצא בכך.

הוא שילב בדמותו שמחה ואכפתיות לזולת. היה לו רצון עז שכולם סביבו ירגישו טוב ונעים.

בסעודת חתונה ישב ושוחח עם תלמיד, ותוך כדי כך הגיע מלצר עיף לאסוף ולסדר את השולחן. פנה

אליו הרב הבר ואמר לו: "תודה שאתה דואג לנו שיהיה פה יותר נעים ויפה".

טל של תחייה נסך בו הרב הבר במלים חמות אלה.

בהגיעו פעם אל בניין הישיבה, שוחח עם תלמיד והבחין כי הרצפות לחות מעט, אות כי נערך פה ניקיון זה לא מכבר. מיד פנה לחפש את המנקה ואמר לו: "תודה לך תודה רבה, מעולם לא ניקו כאן כל כך טוב". מלבד הטוב שגמל עם האיש, במלים מפליגות אלה - גמול טוב עם נפש התלמיד שלמד פרק בכבוד הבריות.

בשיעור שמסר הרב הבר לפני תלמידיו לקראת יום הכיפורים, למד איתם את סדרי התפילות מתוך המחזור - והגיע אל "תפילה זכה" הנאמרת בערב היום הקדוש. שם נכתבו המילים הבאות:

הנני מוֹחֵל בְּמִחְלָה גְּמוּרָה לְכָל מִי שֶׁחָטָא נִגְדֵי בֵין בְּגוּפוֹ וּבֵין בְּמִמּוֹנֹו אוֹ שֶׁדָּבַר עָלַי לְשׁוֹן הָרַע... חוֹץ מִי שֶׁחָוֵטָא פְּנִיָּה וְאוֹמֵר אֶחָטָא לוֹ וְהוּא יִמְחַל לִי... וְחוֹץ מֵאלוֹ אֲנִי מוֹחֵל בְּמִחְלָה גְּמוּרָה וְלֹא יַעֲנֵשׁ שׁוֹם אֶדָם בְּסִבְתִּי

כאן גילה את צפונות ליבו ואמר להם:

"אני מרשה לעצמי לשנות מילה אחת: במקום 'חוץ' מי שחוטא כנגדי - נוהג אני לומר 'וגם' מי שחוטא כנגדי - - -".

כמה אופייני לדמותו הגדולה, אוהבת האדם.

זכה הרב הבר לסגל לעצמו את המידה המשובחת "עין טובה", שכדברי חז"ל בפרקי אבות (פרק שני, ט) היא "דרך ישרה שידבק בה האדם".

הוא שמח בכל לב בטובת הזולת, ומשאלה טהורה מילאה את כל חדרי לבבו: שיהיה לשני רק טוב.

בעיצומה של התקופה הקשה, בה המתין בכליון עיניים להיפקד בילדים משלו - בירך פעם בחום רב את אחד ממכריו ואמר לו את המילים הבאות:

"אני מאחל לך שיהיו לך ילדים בזה אחר זה. אני מייחל לראות אותך

הולך ברחוב, בדרכך חזרה מבית הכנסת בשבת, ונלווית אליך כבודה שלמה: אתה באמצע ומימינך ומשמאלך משפחה רחבה ההולכת עימך. הרי זה חלום לראות חיזיון נפלא כזה, שהולכת 'חמולה' שלמה ובמרכזה ראש השבט - ואני מאחל לך את זה מכל הלב. אני רוצה שיהיה לך טוב".

האיחול המעניין והמפורט, בקע בכנות ובאמיתות מעומק ליבו - ונגע אל הלב.

כך כאשר היה שופע מחמאות ודברי שבח לזולת - היה עושה זאת בחום, מכל הלב, ללא כל מטרה אחרת. הוא פשוט אהב לשבח את השני, להגיד לו את המילה הטובה שתגרום לו טוב.

סגנון מחמאותיו היה ייחודי, אישי, ולא שגרת.

בפעם אחרת כשנצרך היה לעזרה בענייני החוברת, פנה הרב הבר לאיש ממכריו וביקש את עזרתו. הלה נענה בשמחה וביצע את העזרה על הצד הטוב ביותר.

לאחר מכן כתב לו הרב הבר את המילים הבאות:

"אני איינשטיין, איינשטיין אני, איך עלה בי רעיון גאוני כזה וידעתי ממי לבקש".

וכה מסיים מקבל המחמאה:

מלבד הכרת הטוב האופיינית לו כל כך מצא חן בעיניי ההומור שבו הוא ניסח את דבריו. היתה לי הרגשה שהוא מכיר אותי ויודע שאם יחמיא לי ישירות אתבייש מהמחמאה ויהיה לי קשה לקבל אותה וכדרכי אהדוף אותה. בתבונה נפלאה נטל כביכול את המחמאה לעצמו. על כך שהוא איינשטיין של העניין - זה היה נפלא לקבל מחמאה עקיפה בדרך זאת".

הנעימות המיוחדת הזאת, אינה דבר המובן מאליו.

אדם העובר מסלול חיים כמו שעבר הרב הבר - עלול ליפול לרחמים עצמיים ולדרוש מהסביבה את תשומת ליבה אליו. בצדק יכול להיקרא מסכן, על כל המשמעות הכרוכה בכך. הרי לא חסר על מה להתאונן ולהתלונן, למי שבוחר בדרך זו. אפילו אחת מן המועקות, בכוחה להפיל את הרוח - על אחת כמה וכמה כאשר כמה מהן קיימות במסכת חיים אחת.

אולם הרב הבר בחר בדרך אחרת של נעימות - ובמקום ליפול למקום של מסכנות. נרתם לתרום מעצמו לאחרים ולמסור את חייו עבור הזולת.

בקשריו עם סובביו. לא שידר מצוקה. תמיד הקרין הרגשה טובה שהכול בסדר והכול יהיה בסדר בעזרת השם. הנושא המרכזי היה - מה אני יכול להועיל ולעזור כאן.

מאות תלמידים, מאות תורמי כליה ונתרמים, עם עוד אלפי מכרים שנעזרו בו במהלך השנים - לא הבחינו בכך שהאדם שהם נעזרים בו הוא בעצם איש החווה בחייו סבל. טללי התחייה והשמחה שהורעפו סביבו ללא הרף היו כה עוצמתיים - עד שלא נותר במחיצתו כל צל המזכיר את סבלותיו.

כך נטל את חייו, והפך אותם למוקד של עזרה וישע עבור הזולת. מתוך נעימות מופלאה שהרושם שלה חי ופעיל עד עצם היום הזה.

[מתוך הספר 'הרב הבר']

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

אוכל משובח... הרי משנה מפורשת היא במסכת אבות: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה עמל..."

השיב לו רבי מאיר בדרך צחות: "כך מדבר מי שלומד את המשנה בלי הניגון המתאים... צריכים ללמוד אותו בניגון של 'בתמיה'... 'כך היא דרכה של תורה'??? פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, ובתורה אתה עמל???", וכי אפשר בכלל לעמול בתורה כשחיים חיי צער וישנים על הארץ?

ולגופו של עניין הדבר תלוי כמובן במצבו של התלמיד, ובוודאי שאם הוא מרגיש שייחכן והתנאים הגשמיים הירודים יגרמו לפגיעה בצמיחה הרוחנית, כי הוא יתקשה לישון בתנאים כאלו ויתקשה להתרכז בלימוד אם לא יאכל ארוחות טובות תמידין כסדרן - בוודאי שיש לבחור בישיבה עם התנאים היותר טובים.

אבל אם מדובר באמת בבן עליה מופלג בתורה ושהנושא הגשמי לא ישפיע עליו לרעה, אכן יש מקום למעט בתענוג כדי לעסוק בתורה. וכמובן שדבר זה צריך זהירות רבה, ואת ההכרעה צריכים לקבל על פי דעת תורה, ולא להסתמך על מה שבחור מרגיש או חושב שהוא יוכל להתעלות בלימוד גם אם לא יאכל מספיק וכדו', כי הרי אין לו דרך לדעת באמת כיצד ישפיע עליו המצב הגשמי.

מסופר על בחור בן עליה שנסע לפני מלחמת העולם, בין ישיבות שונות באירופה כדי לבחור לעצמו ישיבה טובה, ולבסוף בחר דווקא את הישיבה שבה הספסלים היו רחבים יותר.

שאלו אותו, וכי בן עליה כמוך בוחר ישיבה לפי רוחב הספסל? הרי אתה לא כזה בחור שצריך תנאים מיטביים כדי ללמוד?

השיב להם, בישיבה שבה ספסל צר מדי, אני אוכל ללמוד היטב בשעות היום כי איני זקוק לספסל רחב לשם כך, אבל בלילה לא אוכל לישון על הספסל, ובמקום זאת אצטרך לבזבז זמן בהליכה לבית האכסניה שלי, ולישון על מיטה נוחה יותר, מה שיקשה עלי לקום בבוקר השכם ולחזור אל הגמרא.

לכן בחרתי בישיבה עם ספסלים רחבים, זה אומר שאוכל לישון שם בלילות, לחסוך זמן ולהקדיש לשינה את המינימום ההכרחי...

עוד מסופר על שני בחורי ישיבה שנפגשו והתעניינו זה במצבו של זה: "נו...", שאל האחד את חברו, "איך המארחים שקיבלת הפעם, נותנים לך אוכל טוב?", השיב הבחור בנימה של תרעומת, "כן, לא חסר אוכל, אבל הם תמיד נותנים לי לאכול 'קאשע' (כוסמת), מאכל תפל וחסר טעם".

1

**לפעמים זה נראה שיוזרם ממש מגיע לרמה של קשר אישי עם כל עגבניה ועגבניה שהוא מוכר, שלא לדבר על האבטיחים שאותם הוא מוכר ממש עם צביטה של כאב...
"כזה אבטיח יפה!!! אחח!!!"**

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה (כג' א')

ונרש"י, כולם שווין לטובה

יוסף התקבל לשתי ישיבות מצוינות, שתיהן מפורסמות ומוכרות כבתים שמגדלים בהם תורה, גדולי ראשי הישיבות מלמדים בשתיהן, ואשרי מי שזוכה ללמוד בכל אחת מהן.

ההבדל בין שתי הישיבות הוא בעיקר בפן הגשמי. לאחד הישיבות יש בניין מרווח, בית מדרש ענק עם מיזוג אוויר מצוין, ספסלים רחבים ונוחים, סטנדרים תקינים בשפע, אוכל ברמה גבוהה בחדר האוכל ולא חסר כלום. ממש גן עדן עלי אדמות.

הישיבה השניה לעומת זאת, קצת פחות מצטיינת בחלק הגשמי. התנאים בפנימייה מתחת לכל ביקורת, בבית המדרש צפוף מאוד, המזגנים מתקלקלים השכם והערב, והאוכל... ובכן, בחורים מקפידים להביא מהבית בסקוויטים וקרקרים בכמות גדולה כדי שהמלאי יספיק להם לחפות על הרבה מאוד ארוחות שבהן פשוט אין מה לאכול בישיבה.

יוסף מאוד מאושר שזכה להתקבל לשתי הישיבות הנפלאות, אבל הוא תוהה אם באמת אין שום הבדל ביניהן. הרי חז"ל הקדושים אמרו 'הוי גולה למקום תורה', וכשהסבירו כיצד דרכה של תורה, התיאור דומה הרבה יותר לישיבה הראשונה ופחות לשניה, וכשמנו חז"ל את מ"ח קנייני תורה הם כללו שם מיעוט תענוג, מיעוט שינה...

שאלה: האם יהיה נכון ללכת לישיבה עם תנאים גשמיים פחות טובים, כי כך היא דרכה של תורה, או שאין שום עניין, ואדרבה, מוטב ללכת לישיבה עם תנאים גשמיים טובים יותר, כך יוכל ללמוד בנחת וברוגע בלי שום מפריעים חיצוניים?

תשובה: מסופר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, שפעם עצר אותו מישהו ושאל אותו, למה הרב מתאמץ כל כך לגייס כספים עבור ישיבת חכמי לובלין, כדי שיהיה להם מבנה מפואר ומטבח גדול עם

שאלה: יודעים אנו מה שאמרו חז"ל שבענין של שידוכים אסור להתעכב בחינם, ואם יש שידוך שיכול לצאת לפעול, מותר לעשותו אפילו בתשעה באב, "שמה יקדמנו אחר". גם בשבת קודש אנחנו יודעים מה שאומרים בפיט 'מה ידודות' "הרהורים מותרים, ולשדך הבנות", כי אכן מותר לגמור שידוכים בשבת.

השאלה היא האם העניין הזה של להזדרז בעשיית שידוך מוטל רק על המדובר והמדוברת, או שגם השדכן עצמו נמצא בכלל העניין וצריך להשתדל שלא לעכב את השידוך יותר מההכרח?

תשובה: מעשה במרן שר התורה, שבאופן כללי היה זריז שאין כדוגמתו בכל עניין של מצווה. הוא תמיד היה מתפלל שחריף כוונתו, מנחה ב-12 וחצי בצהרים, מעריב הוא תמיד התפלל בזמן, אף פעם לא דחה את התפילה למניין הבא או רבע שעה אחר כך. מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה. גם לניחום אבלים הוא תמיד היה בא ביום הראשון, וכך בכל המצוות.

"ביום מן הימים עלה הגבאי המיתולוגי של בית הכנסת 'לדרמן', אל הגג, כדי לסדר איזו תקלה שאירעה בדוד המים. על הגג היה דוד עם מים שהוכנו מראש לשימוש בשבת, כדי שלא יהיה חשש של שימוש במים שמגיעים על ידי שאיבה חשמלית וכו' וחשש הוצאה מרשות לרשות, ומדי פעם היו צריכים לעלות על הגג כדי לסדר את הדוד ואת הצינור וכו'.

"רבי חיים הגיע לבית הכנסת אולי רבע שעה לפני מנחה, וראה את בנו של הגבאי. שאל אותו "איפה אבא שלך?", השיב לו הבן שהאבא נמצא על הגג וגם הוא עולה עכשיו לגג כדי לעזור לאביו. נענה רבי חיים ואמר לו: "תגיד לאבא שלך שאני מחפש אותו יש לי משהו חשוב לומר לו אחרי שירד מהגג".

"עולה הבן אל הגג ומספר לאביו שרבי חיים מחפש אותו. האבא שמע ואמר בסדר גמור, תיכף אני יורד למנחה, אגש לרבי חיים ואשאל אותו לרצונו. עודם מדברים זה עם זה והנה רבי חיים עצמו מגיע... הגג של לדרמן הוא גג די גבוה, צריכים לעלות שלושה מפלסים עד שמגיעים למקום שבו עומד דוד המים, ולכן הגבאי נבהל, הוא חשב שיש כאן איזה משהו מאוד דחוף.

"אבל רבי חיים אמר לגבאי: "ראיתי שיש לך בן בגיל השידוכים, הוא עושה רושם של בחור מאוד מיוחד, דיברתי עליו עם רעייתי, ואנחנו חשבנו להציע אולי איזו הצעה כשידוך, נערה שרעייתי מכירה ולדעתה יכולה להתאים... אתה רוצה לקחת את הפרטים ולברר???"

"רבי משה כהן כמובן מאוד שמח לקבל את המחמאות וגם לשמוע את הצעת השידוך, אבל הוא לא הבין מה כל כך דחוף, "בעוד עשר דקות מתפללים מנחה", הוא אמר למרן הגר"ח, "הרב יודע שאני לא אפסיד את התפילה וממילא הוא יפגוש אותי בבית הכנסת. למה הרב היה צריך לטפס על הגג רק כדי להציע לי שידוך???"

"ענה לו רבי חיים זצ"ל: "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. להציע שידוך זו מצווה, ומצוות לא דוחים למועד אחר. מקיימים אותן ברגע הראשון שהדבר מתאפשר".

השיב לו חברו בעוקצנות: "אהה, נותנים לך קאשע? ואני, ידידי, כבר שבוע שלם אוכל תירוצים!".

"תירוצים?" תמה החבר, "איך אוכלים תירוצים?".
 "אני מגיע לאכול 'מים', והמארחים מתרצים את עצמם הגעתי מדי מוקדם ולכן אין היום אוכל, למחרת הם נותנים לי תירוץ שהגעתי מאוחר מדי והכל נגמר כבר, ביום השלישי הם מתרצים ומסבירים שלא היה מספיק אוכל בחנות ולכן לא נשאר עבורי, וביום הרביעי אני שומע תירוץ אחר... אצלם אני אוכל תירוצים, כי משהו אחר לאכול - אין!".

כאן המקום להזכיר לשבח את המשפחות הנפלאות מעם ישראל שמארחים את תושבי הדרום, מכניסים אותם בבתיהם, ומרעיפים עליהם חבילות מזון ועוד, בלי תירוצים!

וזה הזמן שבו אנחנו צריכים להלל ולשבח את תלמידי הישיבות הקדושות שביישובי ובערי הדרום, אלו שלומדים 'תחת אש', למרות האזעקות שמפירות את השלווה שוב ושוב, ואלו שהתפנו ועברו ללמוד במקומות אחרים בתנאים לא מוצלחים במיוחד, ובכל זאת לא נותנים לקושי להפריע להם, ולומדים תורה לזכות עם ישראל, ולהצלת עם ישראל.

וצריכים אנו לדעת שכל טובה שעושה האדם לזולתו, לעצמו הוא עושה, **כעין מה שמסופר** שחשקה נפשו של רבינו הסטייפלער ללמוד בספר 'אמרי משה', ולמרות שחיפש בכל מיני מקומות לא הצליח למצוא אותו.

אשר על כן שלח הסטייפלער מכתב למחבר הספר, הגאון רבי משה סוקולובסקי שישלח לו את הספר, וביקש גם שיעשה לו הנחה כנדבת לבבו, מאחר והמצב הכלכלי לא מאפשר לו לשלם את מלוא המחיר.

החליט המחבר לנהוג בטובת עין, ונתן לסטייפלער ספר אחד במתנה, בלי לבקש עליו אפילו אגורה אחת.

לימים אזל הספר 'אמרי משה' מהחנויות, ובמשך שנים לא היה בנמצא. לאחר תקופה ארוכה קמו אנשים שרצו להדפיס את הספר מחדש, אבל לא הצליחו למצוא אפילו עותק אחד שלו שנותר לפליטה! לבסוף מצאו את הספר אצל מרן הסטייפלער, והדפיסו ממנו מהדורה חדשה.

רבי משה סוקולובסקי חשב שהוא עושה טובה ליהודי צדיק שאין לו כסף לשלם על הספר, והוא לא ידע שבכך הוא מציל את החיבור החשוב שלו, שהיה משוש לבו והדבר הכי חשוב עבורו, מהכחדה מוחלטת.

רבי משה כהן כמובן מאוד שמח לקבל את המחמאות וגם לשמוע את הצעת השידוך, אבל הוא לא הבין מה כל כך דחוף, "בעוד עשר דקות מתפללים מנחה", הוא אמר למרן הגר"ח,

2

כעין זה מסופר בספר 'להידבק', שפעם הגיע מרן הגר"ח לביתו, לאחר שעות לימוד בכולל, הוא היה עייף ורצה ללכת לנוח, אבל אז אמר לרבנית שהוא יוצא לכמה דקות כי הוא צריך לגשת לאיזה שדכן שהציע להם שידוך לאחד הילדים, ומאחר ואז לא היה להם טלפון, הוא נדרש לצעוד רגלית כדי להודיע את התשובה. אמרה לו הרבנית, אבל לאן אתה ממהר? אפשר לגשת אליהם גם בעוד שעה, בינתיים תוכל לנוח קצת?

אבל רבי חיים לא הסכים לעכב את התשובה, ואמר לרבנית: "שידוכים לא מעכבים מעבר למה שחייבים, אפילו לא לרגע אחד". עד כדי כך היה מהדר בעשיית המצוות מיד בזמן, שפעם יצאה הרבנית מהבית ובטעות נעלה אותו כשרבי חיים בפנים. כשהגיע הזמן לצאת לתפילת ערבית, הוא גילה שהוא נעול בבית ואין בידו מפתח. לא חשב רבי חיים פעמיים, הוא פתח את החלון והשתחל החוצה, למרות שיכול היה לחכות מעט עד שתבוא הרבנית, אבל אם בשל כך יהיה עליו לאחר את ה'מעריב' הראשון, הוא העדיף לקפוץ מהחלון, למרות גילו המתקדם, ובלבד שיוכל לקיים את המצווה בזמנה.

אגב גרר נציין סיפור בכיוון קצת שונה, עם אביו, מרן הסטייפלער הקדוש, שכשהציעו לו את השידוך עם אחות מרן החזו"א, הוא הגיע למקום הפגישה לפני המדוברת והמתין לה זמן רב, עד שכבר נראה היה שהיא כנראה לא תבוא, הוא קרא קריאת שמע ונשכב לישון, כשבדיוק הודיעו לו המאחרים שהמדוברת הגיעה...

הסטייפלער שכבר היה אחרי אמירת 'קריאת שמע' עם ברכת 'המפיל', סימן להם בידיו שיינתנו לו לישון קמעא, ורק אחרי שיישן יעירו אותו, וכך אכן עשו, אחרי שהוא נרדם העירו אותו, כדי שלא תהא אמירת ברכת 'המפיל' לבטלה חלילה, אך בשל כך התאחר השידוך עוד קצת...

.....

3 העניין הוא שירום, שלא זכה להתחנך בחינוך תורני, נוהג להישבע על כל דבר. הוא נשבע העגבנייה הזאת היא מהקטיף של היום בבוקר, ושהאבטיח הזה אפילו לא ראה מקרר מרוב שהוא טרי

ונקית משבעתי זאת (כד' ה')

'ירום הירקן' לוקח את המקצוע שלו ברצינות רבה. הוא תמיד מדבר בשבחה של הסחורה שלו, ומבטיח ללקוחות שהיא הטובה ביותר בעולם, וכמובן במחיר הכי זול שיוכלו למצוא על פני הפלנטה כולה. לפעמים זה נראה שירום ממש מגיע לרמה של קשר אישי עם כל עגבניה ועגבניה שהוא מוכר, שלא לדבר על האבטיחים שאותם הוא מוכר ממש עם צביטה של כאב... "כזה אבטיח יפה!!! אחח!!!". העניין הוא שירום, שלא זכה להתחנך בחינוך תורני, נוהג להישבע

על כל דבר. הוא נשבע העגבנייה הזאת היא מהקטיף של היום בבוקר, ושהאבטיח הזה אפילו לא ראה מקרר מרוב שהוא טרי, יורם נשבע שאין בכל הארץ כאילו מלפפונים יפים, כי השבוע היה חם והמלפפונים קצת התקלקלו. בקיצור, אי אפשר לקנות אצלו ירקות בלי לזכות ולשמוע אותו נשבע שלוש או ארבע פעמים על טיבה של הסחורה שהוא מוכר, ופשוט וברור לכל בר דעת שלפחות חלק מהשבועות הללו, אינן אמת.

שאלה: האם יש מקום להימנע מרכישה אצל יורם, מחשש להכשיל אותו בשבועת שווא ובשבועת שקר רח"ל, או שאין צורך להתחשב, כי ממילא הוא יישבע ללקוחות האחרים?

תשובה: פשוט וברור שבעל נפש ישתדל להתרחק מחברתם של אנשים שנשבעים לשקר, על אחת כמה וכמה כשעצם ההופעה של הלקוחות בחנות גורמת לו להישבע עוד ועוד, וכל ערום יעשה בדעת.

מעשה היה עם הרב מבריסק, בעל 'בית הלוי' זצ"ל, כשמינו אותו לכהן כרב העיר, ידעו כולם שהוא גאון גדול וכל חלקי התורה נהירים לו, ולכן היו סמוכים ובטוחים שכל שאלה שיציעו לפניו, מיד תהיה לו תשובה מהירה ופסק דין ברור בכל עניין ועניין.

מה מאוד נדהמו פרנסי העיר לשמוע שכשהגיע השאלה הראשונה אל הרב, על ידי אחד מתושבי העיר, אמר לו הרב שהוא לא יודע כיצד לפסוק בעניין ושילח אותו כלעומת שבא, בלי להשיב לו תשובה.

התדהמה גדלה שבעתיים, כשאחרי מספר שעות הגיע לאוזניהם מקרה שני של יהודי מתושבי העיר שבא לרב עם שאלה בהלכה, ונשלח החוצה בלי שום מענה, לאחר שהרב הסביר לו בפשטות שהוא לא יודע לפסוק לו בעניין.

כשהגיע המקרה השלישי, לא יכלו פרנסי העיר לעצור ברוחם. הם הגיעו אל הרב החדש, ובמבוכה רבה ניסו להסביר לו שאולי נפלה פה טעות. "שמענו שהרב גאון גדול בתורה וידיו רב לו בידיעת ההלכה", אמרו הפרנסים, "אבל אם הרב מתקשה בפסיקת הלכה למעשה, אולי צריכים לשקול מינוי של רב אחר, וכבוד תורתו יהיה אולי ראש הישיבה או יכהן במשרה תורנית אחרת שאינה מצריכה מענה על שאלות הלכתיות...".

כששמע את דבריהם חייך הרב מבריסק, ואמר להם שאין מקום לדאגה. הם יראו שליהודי הרביעי שיפנה אליו הוא כבר כן ישיב הלכה למעשה, וכך יעשה גם לכל אלו שיבואו אחריו בעזרת ה'...

"אני רק רציתי לחנך אתכם, וגם את עצמי, שלא הכל אני יודע", אמר הרב, "אנחנו צריכים לדעת שלפעמים גם הרב מבריסק אינו יודע לענות תשובה. חשוב שנוכח את זה, כי אחרת, אם יקרה מקרה שבו תוצג בפני שאלה שבאמת לא אוכל לפסוק בה בצלילות הדעת תשובה ברורה, יש חשש שמא מהפחד שידעו שלא ידעתי לענות תשובה, אני עלול לענות תשובה שאיני בטוח בה במאת האחוזים. לכן רציתי להתחיל עם קביעת היסוד שכולנו יודעים שלא הכל אני יודע, ועכשיו לאחר שהוסר החשש שאני אחשוש להודות בכך, אני כבר יכול לענות לשאלות הלכתיות בסייעתא דשמיא".

שיהיה ניתן לאכסן את המיץ. ובעוד בית חרושת ליצור קופסאות הקרטון, שבהן ארזו את הבקבוקים. מלבד זאת היה צורך בבית חרושת ליצור כוסות בהן נוכל לשתות את המשקה, ואת כל זאת עשו אנשים שהקב"ה ברא ונתן להם יכולת וחכמה ליצור את כל הדברים המופלאים הללו, כדי שנוכל לשתות כוס מיץ תפוזים ולהרוות את צימאוננו!" רבי משה יהושע לא סיים בזאת, ובמשך דקות ארוכות המשיך למנות עוד ועוד פרטים מחסדי ה' יתברך. ורק אז סיים ואמר בהתרגשות: "עכשיו אראה לך איך לברך! כשאנו מברכים: 'שהכל נהיה בדברו', עלינו לחשוב ולהודות על כל הדברים הללו שנעשו בחסדי הבורא! כמה הכרת טובה אנו חייבים לקב"ה על החסד העצום שהוא עושה איתנו בכל רגע ורגע! ברוך שעשה לי כל צרכי!" באותם רגעים הרגשתי בחוש את התיאור "תדבק לשוני לחיכי". ואם אני חשתי בצמא כה נורא, על אחת כמה וכמה שרבי משה יהושע נזקק לשתות בדחיפות.. אבל את המתנה שנתן לי באותם רגעים, את הלימוד איך מברכים, היאך מודים וכיצד מכירים בטובת ה', לא אשכח כל חי!

(מתוך ספר "אריה שאג")

הם היו עסוקים בתיקון תקלה שארעה בדלתות המטוס. רבי משה יהושע חשש שאם אפריע להם כעת אגרום לחילול ה'. חשבתי לרגע אולי לשתות ישירות מהבקבוק, אך הרב פסל גם את האפשרות הזו, כדי שלא לגרום לחילול ה'. זמן מה חלף עד שתוקנה התקלה, והדיילים התפנו להגיש לנו כוסות. בשפתיים יבשות ובגרון ניחר מצמא, מזגתי לשנינו מן המשקה המרענן, ועמדתי לברך ולשתות אך הרב עצר בעדי ואמר לי: "המתן נא רגע, בוא ואלמד אותך איך מברכים!" כשאתה עומד לברך, עליך לחשוב כמה חסדים עשה הקב"ה כדי להמציא לך את כוס המיץ הזה כדי להרוות בה את צימאונך. ראשית, הוא ברא אנשים ונתן להם כח וחכמה לעבד את הקרקע, לטעת את עצי התפוזים להשקות ולגדל אותם במשך כמה שנים עד שיוציאו פירות. לאחר שגדלו הפירות, טרם הסתיימה המלאכה. היה צורך להביא אנשים שיקטפו אותם. ולאחר שקטפו אותם היה צורך בנהגים ובמשאיות שיובילו את התפוזים לבית האריזה. ולאחר מכן היה צורך בפועלים שיעבדו בבית חרושת ליצור משקאות, ויסחטו את התפוזים. כמו כן היה צורך בפועלים ובבית חרושת נוסף ליצור בקבוקים כדי

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

דע לך יקירי! המשיך ראש הישיבה. אם באים עליך נסיונות גדולים אתה צריך לדעת שהקב"ה מרוצה מאד מהעבודה שלך! הוא רוצה את המאמץ שלך, זה חשוב בעיניו!! לא כל אחד מקבל כאלו תשדורות ישירות משמים, לא כל אחד זוכה שריבון העולם מראה לו בחוש שהוא רוצה את המאמץ שלו. הוא רוצה לבחון כמה אתה רציני בדרך החדשה שלך, הוא רוצה שתראה לו שאתה מתכוון באמת... כמה שזה יותר קשה זה סימן שהוא יותר נהנה ממך. גם כעת עיניו של אורי היו לחות מדמעות. אבל הפעם אלו היו דמעות אחרות. דמעות של התרגשות. הוא קלט שנסיון הוא מסר אלוקי. התמודדות היא שדר משמים. וזה שדר של אהבה וחיבור, של רצון וקרבה ולא חלילה להפך. אורי עשה כבדת דרך עצומה. בשנים ספורות הוא רכש ידע מספק בשביל להיכנס לאחת מהישיבות הטובות בארץ, משם הוא השתדך בשידוך נפלא וכאמור היום הוא מחשובי האברכים בכלל בו הוא לומד. לאורי זה נכנס לעצמות... הלוואי שגם לנו... נסיונות וקשיים הם מסר של חיבור מקודשא בריך הוא ולא חלילה להפך.

ראש הישיבה פתח לו את מדרש תנחומא המפורסם בתחילת פרשת חיי שרה שמספר על פטירת שרה אמנו. המדרש היה מוכר לכולנו חוץ מלאורי. ראש הישיבה תיאר לו בצבעים חיים את השטן שבא לשרה. הוא מספר לה בצבעים עזים ודמיוניים את העקידה ואת השלכותיה, פניה של שרה מתכרכמות ומתעוותות בכאב עצום והשטן שרואה איך מלאכתו מצלחת ממשיך עוד ועוד בתיאורים על מה שקרה שם בהר המוריה, עד שליבה של שרה לא עומד לה והיא נפטרת מן העולם. אברהם אבינו חוזר ושומע את אשר אירע ומבין שנסיון העקידה עוד לא נגמר וכלול בו גם פטירת אשתו הצדקת שעליה אמר לו הקב"ה עצמו 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה' ושהייתה גדולה ממנו בנביאות. כעת פנה ראש הישיבה לאורי ברכות ושאל אותו: "מה נראה לך, אברהם אבינו הבין ממה שקרה, שהקב"ה לא רוצה את העקידה שלו, או שאדרבה, בגלל שהעקידה הביאה אותו לקרבת ה' גדולה כל כך הקב"ה רוצה לבדוק אותו עוד ויש לו נחת רוח מזה?"

עורך אחראי: הרב משה הרמן • **גרפיקה:** הרב זאב רבינוביץ • **צילום:** פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבון leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש israel.layosh@gmail.com
 הרב אברהם פוקס sefer012@gmail.com • הרב אליעזר יוטקובסקי a6150805@gmail.com
 הרב ישראל היימן i0548467550@gmail.com
כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • **טלפון:** 02-5609000 • **הדפסה:** חסר ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

זה לא משנה שהוא אל יודע שום דבר על כל מה שקורה מסביב, דווקא את הנקודה הזאת הוא חייב להבין, דווקא הבורג הזה מעניין אותנו, ואם לא ייתנו לא מענה הוא יגיד שכל המכונה הזאת לא שווה כלום...

"הקב"ה מנהיג אותנו אלפי שנים בהנהגה ניסית. הגוף של האדם הוא פלא פלאים, המאורות ברקיע השמים מאירים באופן שאף בן תמותה לא מסוגל להבין, החי והצומח, הדומם והמדבר, העולם שלנו מלא בכל כך הרבה דברי פלא שאין לנו שמץ של הבנה בהם, ובדיוק את הפיגוע בקו אנחנו רוצים להבין?".

לסיום אציין מעשה ביהודי אחד, אברך שהיה שוקד על התורה והעבודה בישיבת 'נתיבות עולם', אבל מחמת רוב העיון והמאמץ שהשקיע להתרכז בלימוד, הוא היה סובל מכאבי ראש, עד שנהיה מצב שבכל פעם שרק היה מתחיל ללמוד מיד היה ראשו כואב מאוד.

בצר לו פנה האברך למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, וביקש את ברכתו. מרן הגר"ח אמר לו שהרפואה שלו היא ללכת בקביעות לים, להשתחרר מעט ולמצוא מרגוע לנפש.

האברך הזה היו לו אופניים, והוא היה נוסע דרך פארק ירקון, כדי להינצל משאונה של העיר על כל המשתמע מכך, ולהגיע לים בדרך רגועה ושקטה יחסית, גם אם היא ארוכה יותר.

"אחרי תקופה התדרדר המצב הביטחוני, היו אזעקות בגוש דן והיה פחד גדול להימצא במקום שאין בו מרחב מוגן.

ניגש האברך למרן ראש הישיבה זצ"ל, ושאל אותו כיצד ינהג, האם ימשיך ברפואה שנתן לו מרן הגר"ח וייסע לים חרף המצב הביטחוני, או שעדיף לוותר על המנהג הזה לתקופה הקרובה, עד שאיום האזעקות והרקטות יחלוף לו?

השיב לו מרן הגרא"ל בביטחון מלא: אתה אין לך ממה לחשוש. אתה הרי נוסע כדי שתוכל ללמוד תורה, וממילא יש לך שמירה והגנה מיוחדת, סע ותחזור ולא יקרה לך שום דבר רע!

אולי גם אנו ננהג כך, ובכל פעם שאנחנו יוצאים וחוזרים נחליט שהולכים כדי ללמוד משהו, חוזרים כדי ללמוד משהו, וממילא נזכה לשמירה והגנה נפלאה בכל עת ובכל זמן בסייעתא דשמיא.

הם התלבטו לרגע, היעד שלהם היה להגיע לבני ברק, הם תכננו לעלות על קו 2 שייקח אותם למרכז העיר ומשם ימשיכו באוטובוס לבני ברק, האשה הזאת רוצה להגיע למיקום אחר שאינו קרוב בכלל לתחנות של האוטובוס לבני ברק...

"אבל הם ראו שהיא במצוקה גדולה, והחליטו להיענות לבקשה. לא אמרו דבר לגבי היעד שאליו תכננו לנסוע, ופשוט עלו למונית יחד עם הגב' והילדים שלה, כדי ללוות אותה לביתה. המונית והאוטובוס יצאו לדרכם, ואחרי דקות ספורות נשמע הפיצוץ המחריד, שרבים עוד זוכרים אותו היטב!

"הם חשבו שהם עושים לה טובה", אמר מרן ראש הישיבה, "אבל האמת שהיא עשתה להם חסד גדול מאוד, ובזכות המצווה הגדולה שעשו עמה, הם ניצלו ממות!".

אחרי שסיפר לנו את הסיפור, אמר לנו ראש הישיבה גם משל יפה, שהוא תקף ורלוונטי גם בימים אלו, ולמעשה הוא נכון לכל זמן ולכל עת! "את המשל הזה אומר 'הטלזער', אמר ראש הישיבה, מעשה בכפרי אחד שהגיע לאיזה בית חרושת וראה שם מכונה ענקית, שמחוללת פלאים של ממש, נכנס חומר גלם מצד אחד, הפסולת נשפכת מהצד ההוא, והמוצר המוגמר מהצד השלישי, המכונה שוטפת, ממרקת, טוחנת ומסדרת, עושה את כל מה שצריך לעשות עד שמתקבל המוצר המוגמר.

"עומד שם הכפרי ומתבונן באחד הברגים, הוא מסתכל עליו חזק חזק, ודורש הסברים: "מה זה הבורג הזה? מה הוא עושה כאן???"

"מה נענה ומה נאמר לאחד כזה? שוטה שכמוך! סכל חסר בינה!!! הבורג? זה מה שחשוב לך להבין? כבר הספקת להבין את כל מה שהמכונה הזאת עושה? איך היא פועלת, כיצד היא מצליחה לייצר כזה מוצר מוגמר בלי שום מאמץ, הכל כבר ברור לך וידוע לך עד שמצאת זמן להתעניין במהותו של אחד הברגים במכונה, בורג אחד מתוך אלפי ברגים שנכללים בה?

"איך אנחנו יודעים שהאיש הזה הוא כסיל גמור? כי דוד המלך כבר אמר לנו בתהילים: "איש בער לא ידע", מי שהוא איש, הוא מבין שהוא בער ולא הכל הוא יודע, אבל "וכסיל לא יבין את זאת", הכסיל רוצה להבין מה זה, הוא תופס נקודה אחת קטנה וחייב להבין אותה.

שום השתדלות מצד בני אדם, ואם כן, אם ידברו טוב, יראה כאילו השידוך יצא אף בהשתדלותם, והם רצו שיהיה ניכר שהכל נעשה בידי שמיים אף בלא השתדלות מועטה...

"אם כן" - הרגיע רבי ראובן יוסף את הבחור - "כאשר ירצה הקב"ה שתתארכ, לא ישאלו את שכניך והם לא יוכלו להזיק לך את השידוך האמיתי שלך..."

לאחר שלושה חודשים, הגיע התלמיד ובישר לרבו שהוא התארכ, ואכן צד הכלה לא שאל כלל את השכן ההוא.

"יש לי שכן שמוציא עלי שם רע ומזיק לי בשידוכים" - תינה תלמידו של הגאון רבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל את צערו לפני רבו.

"התורה מספרת" - ענה לו רבי ראובן יוסף - "שאחר שסיפר אליעזר עבד אברהם את כל הקורות אותו עם רבקה וכי הוא רוצה לשדכה לבן אדונו, ענו לו: "מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", לכאורה יש להקשות: בשלמא רע אינם יכולים לדבר בלי רצון ה', אבל מדוע שלא ידברו טוב, אדרבה אם מה' יצא הדבר, צריך לדבר טוב ולשבח את השידוך?

אלא, גם לבן ובתואל הבינו שהדבר יצא בשלמות מאת ה' בלי

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **האם מברכים על רסק פירות בתחילת הסעודה?**
- ◆ **האם מברכים "הטוב והמטיב" על מיץ ענבים?**
- ◆ **האם מותר לאכול בסמוך לסעודה?**

ברכה על משקה בסעודה

• השותה מים בסעודה - לא יברך עליהם ברכה ראשונה ולא אחרונה, לפי שאין הדרך לאכול ללא שתיה, ולכן השתיה נחשבת כחלק מהסעודה. ויש חולקים, וראוי לצאת מהספק באחת מהדרכים הבאות: א. לברך לפני הסעודה על מעט משקה. ב. לשתות יין בתוך הסעודה, ולפטור בו את כל המשקאות. ג. לברך 'שהכל' על מאכל שאינו חלק מהסעודה. ד. לשמוע ברכת 'שהכל' מפי אדם אחר.

• רסק פירות נוזלי המוגש בתחילת הסעודה - יש לברך עליו ברכה ראשונה, כיון שלא נועד להרות, אלא לתענוג בעלמא. וכן על גלידה וכיוצא בה יש לברך ברכה ראשונה, כיון שאינם חלק מהסעודה.

אמירת "סברי רבותי"

• כששותים יין באמצע סעודה, ומברכים עליו 'הגפן' - לדעת השולחן ערוך, אין האחד רשאי להוציא את כולם, אלא כל אחד מברך לעצמו בין אכילה לאכילה. ולדעת הרמ"א, רשאי האחד להוציא את כולם בברכה, אך חובת המברך לומר תחילה: "סברי רבותי".

• כאמור, לדעת הרמ"א, המוציא אחרים ידי חובתם בברכת היין באמצע הסעודה, צריך לומר "סברי רבותי". ומטעם זה (ומטעמים נוספים), נהגו שבכל מקרה שהאחד מוציא את האחרים ידי חובתם בברכת היין, כגון בקידוש והבדלה, אינו אומר "ברשות רבותי", אלא "סברי רבותי".

ברכת 'הטוב והמטיב' על יין

• על כמה טובות תיקנו חכמינו ז"ל שאם הגיעו לאדם ויש אחר השותף עמו בהנאה מן הטובה, ואחת מהן היא "שינוי יין", דהיינו ששתה יין בסעודה, והובא לפניו לו יין אחר שהיה בדעתו לשתותו.

• ברכת 'הטוב והמטיב' על יין שני המובא לסעודה, מברכים רק

כשהיין השני משובח יותר מן הראשון, או אף כאשר קיים ספק שמא השני טוב מן הראשון.

• יין שמברכים עליו 'הגפן' בנפרד, כגון שלא היה בכונתו לשתותו - אין מברכים עליו 'הטוב והמטיב'. ואף אם היה בדעתו לשתותו, אין לברך אלא כשהוא ממחסן וכדומה, ולא כשהיה בביתו.

• אין לברך ברכת 'הטוב והמטיב' על שתיית יין שני בסעודה אלא כשאדם נוסף שותה מהיין יחד עמו, ויש לו חלק ביין, או שבעל היין מאפשר לו למזוג לעצמו מהיין כרצונו. וצריך שכל אחד מהם ישתה משני היינות, ולכתחילה ישתה כל אחד מהם כמות של 'רביעית' מכל אחד מהיינות. ובנוסף, צריך שיֵשבו יחד בחבורה אחת, ולא בחדרים נפרדים.

• מיץ ענבים - יש אומרים, שאין מברכים עליו 'הטוב והמטיב'. ועל יין המובא לסעודה לאחר מיץ ענבים - יש אומרים, שאין מברכים עליו 'הטוב והמטיב', אבל לדעת פוסקים רבים, מברכים עליו.

אכילה לפני הסעודה

• מי ששולחנו מוכן לפניו לאכילה, ובכונתו לאכול לאלתר, אסור לאכול ולשתות לפני נטילת ידים, כדי שלא לגרום ל'ברכה שאינה צריכה', אלא יברך 'המוציא' על הלחם, ובכך יפטור מברכה ראשונה את המאכלים הנפטרים בברכת 'המוציא', ומברכה אחרונה את כל המאכלים שיאכל בסעודה.

• מאכל שנאכל לפני הסעודה אינו נפטר בברכת המזון, וטעון ברכה אחרונה בנפרד, ואף אם כבר בירך ברכת המזון בסיום הסעודה, אלא אם כן אם מדובר במיני מזונות (לדעת רוב הפוסקים), או בתמרים, שברכת המזון פוטרם בדיעבד. אולם, אם מדובר באכילה השייכת לסעודה, ברכת המזון פוטרתה.

הבית שנפגע מהרקטה ממנה נהרגו בני משפחת מסקלצ'י

האלמנה מרת חנה מ
שבנפילת טיל מעזה

אבא, בעל

אביה - הרב רפאל פהימי הי"ד, בעלה - הרב נתנאל מסקלצ'י
ובנה - הילד רפאל מאיר

ונותרת היא
חמישה יתומים

בנתיבות

מול טרגדיה כזו
לא נשארים אדישים!!

טורגדיקה של

שילוח שנה

דורות

בנתיבות

מסקלצ'י מנתיבות

איבדה 3 מקרוביה:

ובן-הי"ד

הי"ד בן 36, ששקד על תלמודו שנים רבות בכולל הרב אברג'ל בנתיבות,

י"ד, חודשיים לפני בר המצוה

לבדה עם

דרכים בשנים

המופצת

תורמים עכשיו לקרן משפחת מסקלצ'י מנתיבות (חס' 5415)

1800-39-47-47

לפני שנפרדנו, אמי אמרה לי: "שמע בני, לך רק למקום שבו שומרים על שבת קדש, לומדים תורה ומתפללים!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על ה'שלום עליכם' והמנגינה שחדרה ללבבות והשיבה רבים מעוון

הועדה לשלח אותי ללמד בישיבה בכפר סבא. כך בחסד ה' זכינו אני, אחי ואחותי להגיע למקומות תורה. מנהל הישיבה בכפר סבא, רבי אליהו חיים ווזביץ, היה צדיק קדוש. הוא ראה שאני אוהב ללמד גמרא ואמר: "אני אלמד אתך!" ומאז הוא היה בא מדי בקר ומעיר אותי מקדם. לאחר מכן היינו יושבים בבית הכנסת ולומדים עד התפלה.

הורי נותרו בחו"ל למשך שנתים, בהן לא יכלנו להתאחד עמם, עד שבמסירות נפש של ממש. ובחסדי ה' הם הגיעו ארצה בשלום. היה זה לאחר שכבר הגעתי לגיל מצוות ולמדתי בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה אצל הגאונים רבי דב מאיר רובמן והרב רפאל שפירא, בן אחותו של הגאון מבריסק זצ"ל.

בקבוצת המסע לארץ היה בחור בשם יהושע, שהספיק כבר ללמוד בתלמוד תורה ובישיבה קטנה. הוא היה בן חמש עשרה, מבגר קמעא משאר הילדים, והיה שר לנו בכל שבת "שלום עליכם" בקול נעים שחדר ללבי. היינו יושבים בחדר האכל במרסיי שבצרפת או במחנה המעבר, והוא היה מזמר לנו את ה"שלום עליכם" במנגינה מיחדת. אנשים רבים חזרו בתשובה בגלל ה"שלום עליכם" הזה, שאותו אני שר בקלטות ובדרשות.

בכל "פשיטה" הייתי מתאר, כאשר אתה נכנס לבית יהודי, "אי זה בית אשר תבנו לי", השלחן ערוך, הנרות דולקים, ריח הדגים והחלות מפיץ אוריה של שבת קדש. והנה נכנס האבא, וכל הילדים נגשים אליו ומנשקים את ידו, "בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך", וכלם שרים ביחד: "שלום עליכם מלאכי השלום, מלאכי עליון, ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא..." במשך שנים הייתי שר בצבור את המנגינה הערבה שלמדתי מיהושע, והמנגינה הזאת חדרה ללבבות והשיבה רבים מעוון

(מתוך הספר 'משכני' בראשית)

כאשר הורי בקשו לעלות לארץ ישראל, אמרו להם שליחי הסוכנות: "אתם אחת עשרה נפשות, אי אפשר להעלות בבת אחת משפחה כל כך גדולה. תשלחו קדם כל שלשה ילדים, ולאחר מכן נאשר לכם לעלות!"

שליחי הסוכנות אמרו זאת במחשבה שעד שההורים יעלו ארצה, הם יוכלו לשמך את הילדים. זה היה הדגם שעל פיו הם פעלו על מנת להרחיק את עם ישראל ממסרת אבותיו.

באנו ארצה שלשה ילדים צעירים: אחותי שהיתה כבת ארבע עשרה, אני שהייתי בגיל אחת עשרה ואחי שהיה בן עשר. לפני שנפרדנו, אמי אמרה לי: "שמע בני, לך רק למקום שבו שומרים על שבת קדש, לומדים תורה ומתפללים!"

ב"רמת הדסה" היו חלקת השלל, חלקת השבי והמלקוח. כל הילדים חלקו לכל מיני מוסדות ממגזרים שונים. ישבה שם סוללה של כעשרים אנשים, ביניהם היו גם כן דתיים ואחד ירא שמים מ"פועלי אגדת ישראל". והם התחילו לחקר כל ילד ולברר האם הוא בן למשפחה שומרת תורה ומצוות.

כשאחד מאנשי הועדה שאל אותי אודות מוצאי, אמרתי לו: "במרוקו יש לסבא שלי בית כנסת משלו, ובו שבעה ספרי תורה, אשר הוא גם משמש בתור אכסניה גדולה להכנסת אורחים וגמילות חסדים, אמי אמרה לי 'בני, לך רק למקום תורה!'".

אחי הגדול היה ירא שמים, אבל בבחרותו הוא נסע עם כמה מחבריו לעיר הגדולה קזבלנקה, כדי לעבד ולהרויח כסף. חברי הועדה שאלו אותי אם יש לי אחים. כשהשבתי בחיוב שאלו אותי במה עוסק אחי הגדול. כשעניתי כי הוא עובד כפועל בקזבלנקה, הם החלו לחקר אותי ולברר האם הוא שומר תורה ומצוות. וכך החל וכוח בין חברי הועדה. היהודי מ"פועלי אגדת ישראל" נלחם ככבשה אחת בן שבעים זאבים, עד שהצליח לשכנע את חברי

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה